

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Nikola Hovorková

Právní regulace platebního styku

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petr Kotáb, Ph.D.

Katedra: finančního práva a finanční vědy

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 25. 6. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 140 973 znaků včetně mezer.

Nikola Hovorková

V Praze dne 25. června 2020

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Petru Kotábovi, Ph.D. za jeho cenné rady, připomínky a dohled během vedení této diplomové práce.

Obsah

Úvod	1
1. Platební styk, jeho vývoj a dělení	3
1.1. Hotovostní platební styk.....	7
1.2. Bezhotovostní platební styk.....	8
1.2.1. Vnitrobankovní platební styk	9
1.2.2. Mezibankovní platební styk.....	9
2. Vybrané oblasti platebního styku.....	11
2.1. Platební služba	11
2.2. Poskytovatelé platebních služeb	12
2.3. Platební systémy	13
2.3.1. CERTIS	14
3. Peněžní prostředky	15
3.1. Peníze a jejich funkce.....	15
3.2. Bankovky a mince.....	18
3.2.1. Bankovky.....	18
3.2.2. Mince.....	20
3.3. Bezhotovostní peněžní prostředky	21
3.3.1. Platební účet.....	24
3.3.2. Jiný než platební účet	28
3.3.3. Vkladní knížka.....	30
3.4. Elektronické peníze	31
4. Elektronické formy platebních prostředků	38
4.1. Platební karty	39
4.1.1. Bankomat.....	45
4.1.2. Platební terminál	47
4.2. Bezkontaktní platby.....	47
4.3. Internetové bankovníctví	48
4.4. Mobilní bankovníctví	50
4.5. Elektronické peněženky.....	51
4.6. Silné ověření uživatele	53
Závěr.....	58
Seznam použitých zdrojů.....	61
Seznam použitých zkratk	72
Abstrakt	73
Abstract.....	74

Úvod

Dobře fungující finanční systém představuje základní kámen úspěšné ekonomiky vyznačující se vyšším hospodářským růstem, který pozitivně ovlivňuje kvalitu lidského života. Právě finanční právo jako takové tvoří jeden z těchto faktorů působících na úroveň finančního systému a skrze organizačně-právní pravidla vytváří – společně s finanční vědou, finanční politikou a finanční soustavou – předpoklady pro fungování ekonomiky.

V případě České republiky se na současné úpravě finančního práva projevila změna společenských a ekonomických poměrů na přelomu osmdesátých a devadesátých let minulého století, na něž za několik let navázaly změny spojené s přejímáním evropské úpravy v rámci evropských integračních procesů. Finanční právo, považované v komunistickém období jako nástroj k centrálnímu řízení ekonomiky, se tak během pár let stalo jedním ze symbolů českého demokratického státu. Nejen z tohoto důvodu, ale také pro pochopení na základě širších souvislostí a následné možnosti vlastního hodnocení, považuji za důležité uvést kromě současné úpravy platebního styku i vývoj platebního styku v historickém kontextu.

Platební styk je přímo ovlivňován vývojem bankovníctví, dopadá na podmínky podnikání a zároveň se dennodenně dotýká každého z nás, a to bez ohledu na to, zda využíváme platební styk v hotovostní či bezhotovostní podobě, na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni. Správně nastavené podmínky fungování platebního styku zajišťují hladký a bezproblémový proces směny doprovázející každý námi provedený obchod, bez kterého bychom se v dnešním ekonomickém světě nemohli obejít. Právě tato nezbytnost a četnost využívání platebního styku vyznačující se obecně rozšířenou snahou o zefektivňování, jež vede k rychle se rozvíjejícím technologickým inovacím, pro mě představuje atraktivitu tohoto tématu diplomové práce a problematiky platebního styku jako takové.

V této práci zaměřuji pozornost na úpravu peněžních prostředků – bankovek a mincí, bezhotovostních peněžních prostředků a elektronických peněz, které každý den všestranně využíváme v různých formách. Úprava peněžních prostředků a jejich samotné vymezení reagují na uživateli zvyšující se objemy prováděných transakcí, přesahování národních hranic a na rostoucí poptávku po uživatelsky přívětivějších řešeních, které přináší elektronické bankovníctví a nové technologické inovace v oblasti platebních služeb.

Ačkoli však dochází k rozvoji inovací ve finančních službách, oblast hotovostního platebního styku stále zůstává hojně využívána, a proto považují za důležité věnovat část této práce právní úpravě bankovek a mincí. Právě pro bankovky a mince platí obecná povinnost akceptace ze strany obchodníků prodávajících na území České republiky, čímž se uživatelům platebního styku zaručuje jistota přijetí hotovosti při každé prováděné směně.¹ Volba některých uživatelů preferujících hotovostní formu platby může vycházet z anonymity, kterou tento „off-line“ způsob úhrad přináší, z nedůvěry v nemateriální formu peněz, popřípadě z pochybností k těmto poskytovatelům platebních služeb.

Oproti tomu bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze, které staví na online způsobech užití a častokrát závisejí na internetovém připojení, přinášejí odlišné výhody. Uživatelům se ztraktivňuje a zkomfortňuje provádění platebních transakcí oproštěných od zbytečné administrativy, které jsou rychlejší a zároveň flexibilnější, co do možnosti způsobu transakce a výběru poskytovatele. Pestrost volby také vyvolává mezi poskytovateli platebních služeb konkurenci, která přináší koncovým klientům levnější a kvalitnější nabídku služeb. Kromě uvedeného mají bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze ekonomický dopad spojený s jednodušším používáním v různých formách moderních platebních prostředků, jež láká uživatele k vyšší spotřebě, která může být ještě podpořena cílenými reklamními nabídkami vycházejícími z trekování provedených platebních transakcí.

V práci si kladu za cíl popsat právní regulaci platebního styku vztahující se k výše zmiňovaným tématům samotného vývoje platebního styku, právní úpravy peněžních prostředků a moderních forem platebních prostředků, u nichž v samostatné kapitole zaměřuji pozornost na v současné době nejvyužívanější bezhotovostní formu placení zprostředkovanou platebními kartami, kterou doplňuji o atraktivní formy elektronického bankovníctví reprezentované platformami internetového bankovníctví, mobilního bankovníctví a elektronických peněženek.

---

¹ Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. § 5. In: *Sbírka zákonů*. 27. dubna 2011. ISSN 1211-1244.

1. Platební styk, jeho vývoj a dělení

Platební styk je významným právním a ekonomickým tématem zjednodušujícím fungování ekonomiky, směnu zboží, služeb a dalších aktivit jednotlivců, podnikatelských subjektů a veřejných institucí. Právní regulace platebního styku se řadí do odvětví veřejného práva, systematicky spadajícího do zvláštní části finančního práva, upravujícího oblast právní úpravy měny, peněžního oběhu a platebního styku.

Vznik platebního styku se paralelně vztahuje k první potřebě lidstva směňovat jednotlivé zboží za zboží, k období vznikajícího barterového obchodu. Tento typ obchodu postrádající všeobecný prostředek směny byl kvůli své nedostatečné efektivnosti v postupných fázích nahrazen všeobecnými ekvivalenty² a následně kovovými penězi, které pro zjednodušení při používání vedly ke vzniku papírových peněz, tedy bankovek. Vývoj byl v dnešní době završen využíváním bankovních – bezhotovostních peněz, které zapříčinily enormní rozvoj bankovníctví a vývoj platebního styku na soudobou úroveň.³

Na našem území vycházela právní úprava platebního styku z rakousko-uherské úpravy a její rozvoj započal zejména v 19. století, kdy se začal výrazněji navyšovat počet realizovaných bezhotovostních plateb. Pro představu, pokud měli v té době dva klienti vedené účty u shodného peněžního ústavu, byly jejich vzájemné pohledávky zpracovány na jejich účtech přímo. Větší důraz na bezpečné zajištění a efektivní zpracování si žádaly platby mezi klienty s účty u odlišných peněžních ústavů. Tyto platby mohly být zpracovány dvěma způsoby, a to vzájemnými kontokorentními účty nebo skontrací.⁴

K využívání kontokorentních účtů docházelo, z důvodu obtížnosti vedení účtů, pouze při menším množství požadovaných plateb. Naopak skontracé, neboli odúčtovací řízení, představovala progresivní způsob spočívající na dohodě jednotlivých peněžních ústavů, jež si nebudou nadále oboustranně vyrovnávat závazky a pohledávky ihned

---

² Všeobecné ekvivalenty již měly univerzální hodnotu. Jednalo se o komotidní (zbožové) peníze, jejichž příkladem může být dobytek, kožešiny, plátno, kovy a další.

³ JÍLEK, J. Finance v globální ekonomice. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3893-2. s. 17-23.

⁴ Česká národní banka. Vývoj platebního styku do roku 1939. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z:

http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/vyvoj_platebniho_styku_do_roku_1939/index.html

po uskutečnění platby, ale uhradí prostřednictvím žirových účtů až výsledné saldo nadřízené centrále.⁵

Centrální banka byla z důvodu své ústřední pozice a důvěryhodnosti v bankovním systému vnímána jako vhodný garant zajišťující dohled nad rozvíjejícím se platebním stykem. Pevné spojení mezi organizacemi platebního styku a Národní bankou Československou⁶ prohloubil a potvrdil cedulový zákon, který zavedl povinnost cedulové banky pečovat o odúčtovací zařízení.⁷

V průběhu okupace během 2. světové války bylo cílem okupačních úřadů soustředit, co největší množství peněžních prostředků na účtech českého peněžnictví a následně zajistit převod těchto prostředků do nacistického Německa. Z toho důvodu bylo nezbytné propojit české a německé bankovníctví, dát vzniknout novým organizacím a v neposlední řadě propojit oblast platebního styku s obchodem s cennými papíry na Pražské burze pro zboží a cenné papíry, nad kterou do té doby Národní banka nezajišťovala dohled. Po skončení 2. světové války byla českému bankovníctví navrácena samostatnost. Novým zásadním úkolem se stala nutnost sjednocení platebního styku se Slovenskem. Od roku 1948 banky sjednotily způsob provádění platebního styku na všech úrovních a Poštovní spořitelna se stala primárně odpovědná za realizaci platebního styku. Poválečný vývoj zformoval základy pro další rozvoj bezhotovostního platebního styku.⁸

V padesátých letech došlo vinou komunistické režimu k negativním změnám bankovního systému, v jejichž důsledku utrpěla oblast platebního styku a celkově ekonomika jako taková. V Československu byla zřízena Státní banka československá, která sloučila dva systémy platebního styku vedené obchodními bankami (Národní bankou Československou) a Poštovní spořitelnou. Tím byl nově zaveden jednostupňový bankovní systém s eliminací komerčních bank a přísnějším dohledem

---

⁵ Česká národní banka. Vývoj platebního styku do roku 1939. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/vyvoj_platebniho_styku_do_roku_1939/index.html

⁶ Národní banka Československá vznikla 1. dubna 1926 a stala se centrální (dříve označovanou cedulovou) bankou.

⁷ Česká národní banka. Vývoj platebního styku do roku 1939. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/vyvoj_platebniho_styku_do_roku_1939/index.html

⁸ Česká národní banka. Platební styk během II. světové války a těsně po ní. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/platebni_styk_behem_ii_svetove_valky_a_tesne_po_ni/index.html

nad poskytovanými bankovními službami, jejichž primárním cílem již nebyla maximalizace zisku, nýbrž plnění připravených plánů a nastavených ukazatelů.⁹ Státní banka československá převzala veškerá práva a závazky Národní banky Československé, Živnostenské banky, Slovenské Tatra banky a Poštovní spořitelny. Vznikla zákonem č. 31/1950 Sb., o státní bance československé, který zakotvoval přímou podřízenost Státní banky československé ministerstvu financí. Činnost zahájila k 1. červenci 1950.¹⁰

Kromě výše zmíněného se se vznikem Státní banky československé spojovalo zavedení tzv. okruhového systému vzájemného zúčtování mezi pobočkami Státní banky československé, Investiční banky a ústavu lidového peněžnictví. Jádrem tohoto systému byly tzv. spojovací účty, na nichž se shromažďovaly platební obraty veškerých peněžních jednotek v rámci okresních poboček Státní banky, případně operací přesahujících na krajskou úroveň. Hlavním problémem tohoto systému se stalo zpoždění plateb, nejistota v jejich zaúčtování a následné hromadění počtu nezpracovaných příkazů. Okruhový systém navíc nefungoval na oboustranném odsouhlasování stavů a obrátů účtů, čímž docházelo k nepropojování jejich vzájemných vazeb, které vedlo k opakovanému zaúčtování položek.¹¹

Problémy vyvstávající z okruhového systému platebního styku daly v roce 1952 vzniknout „komisi pro odstranění nedostatků platebního a zúčtovacího styku“. Komise společně se sovětskými poradci připravila návrh nového systému tzv. mezi pobočkového platebního styku. Ten spočíval v dodržování povinného soustředění peněžních prostředků hospodářských, rozpočtových a jiných organizací jen na účtech Státní banky a Investiční banky, v minimalizování hotovostního platebního styku a vzniku nové soustavy účtů se závaznou formou zúčtování. V následujících několika letech probíhala korekce mezi pobočkového platebního styku, která vedla k soustředění platebního styku pouze ve Státní bance, vzniku komise pro komplexní zkoumání otázek platebního styku a ve svém důsledku k promítnutí prioritizace

---

⁹ KUNERT, J; NOVOTNÝ, J. *Centrální bankovníctví v českých zemích*. Praha: Česká národní banka, 2008. ISBN 978-80-87225-06-6.

¹⁰ Zákon č. 31/1950 Sb., o státní bance československé. § 2 a § 7. In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. 9. března 1950.

¹¹ Česká národní banka. Okruhový platební styk v SBČS. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-12]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/okruhovy_platebni_styk_v_sbcs/index.html

bankovního převodu jako univerzální formy placení ve vyhlášce č. 85/1966 Sb.¹², o platebním styku a zúčtování na účtech organizací.¹³

V závěru šedesátých let se začalo pracovat na automatizaci platebního styku. Na pobočkách Státní banky československé v Praze a Bratislavě se zavedla výpočetní centra s počítačovými systémy umožňujícími zpracování dat, ze kterých se vytvořily datové reporty tvořící podklad pro vznik statistických a analytických zpráv banky. Od roku 1975 bylo zavedeno přímé zúčtování mezi pobočkami banky s přidruženými ostatními československými bankovními institucemi. Tímto vznikl jednotný platební okruh zakládající moderní systém bezhotovostního placení.¹⁴

V roce 1980 proběhlo spuštění systému Automatizace bankovních operací (ABO), který spravoval účty všech státních podniků a institucí, zpracovával na denní bázi statisíce položek a umožňoval preposílání dat i do jiných peněžních institucí¹⁵ společně s možností zpětného přijímání informací od těchto subjektů. Systém zabezpečoval mezibankovní platební styk. Společně se zrušením jednostupňového bankovního systému v roce 1989 se však projevila nedostatečnost systému ABO, který dokázal specifikovat pouze devět různých peněžních ústavů a jež nemohl při tehdejším bankovním rozmachu postačit. Pro představu v roce 1990 došlo k udělení 21 bankovních licencí a o dva roky později dokonce 46 bankovních licencí. Z toho důvodu Státní banka československá začala pracovat na vzniku nového systému mezibankovního platebního styku.¹⁶ Nový systém byl zprovozněn ještě pro korunu československou dne 8. března 1992. Pro nový mezibankovní systém platebního styku se uchytil název CERTIS a je využíván dodnes.

Přestože je platební styk jakožto právní a hospodářský fenomén v dnešní době regulován řadou právních předpisů vymezujících právní základ jeho fungování,

---

¹² Vyhláška č. 85/1966 Sb., o platebním styku a zúčtování na účtech organizací, vydaná dne 24. listopadu 1966.

¹³ Česká národní banka. Mezipobočkový platební styk v SBČS 1952-1960. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-12]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/mezipobockovy_platebni_styk_v_sbcs/index.html

¹⁴ Česká národní banka. Automatizace platebního styku a ABO 1970-1989. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-15]. Dostupné z:

http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/automatizace_platebniho_styku_a_abo/index.html

¹⁵ Příkladem takové peněžní instituce byla Česká státní spořitelna, Slovenská štátná sporiteľňa, Československá obchodní banka, Živnostenská banka a Investiční banka.

¹⁶ VENCOVSKÝ, F. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-7265-030-0. s.445.

není pojem platebního styku v žádné tuzemské normě konkrétně definován.¹⁷ Pojem platebního styku se objevuje v názvu stěžejního vnitrostátního předpisu – zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku¹⁸, kdy s výjimkou názvu tohoto zákona, obsahuje zákon pojem platebního styku pouze velmi sporadicky. Z toho důvodu se domnívám, že lze pojem platební styk považovat jako označení, které vychází z historického užívání a představuje souhrnný pojem zastřešující dílčí oblasti platebního styku.

Z jiného úhlu pohledu je možné nahlížet na platební styk dvěma způsoby. V širším smyslu jako na vztah jedné osoby (plátce) převádějící peněžní prostředky jakoukoli formou osobě druhé (příjemci). Převažující názor však vymezuje platební styk úžeji pouze na případy, kdy do vzájemného vztahu plátce a příjemce vstupuje třetí osoba v pozici zprostředkovatele, který zajišťuje převod finančních prostředků.¹⁹ Přesto se ani jeden z těchto pohledů neshoduje s věcnou působností zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku, který na úrovni Evropské unie upravuje harmonizované oblasti platebního styku.²⁰

Platební styk lze členit dle několika kritérií. Základní kritérium představuje forma peněz uskutečněná k platbě, dle které můžeme rozlišovat na hotovostní platební styk a bezhotovostní platební styk. Další často využívané členění platebního styku vychází z teritoria konkrétní platby. V tomto případě rozdělujeme platební styk na tuzemský, zahraniční a přeshraniční. Z pohledu existence závazku banky odlišujeme platební styk bez závazkový a závazkový.²¹

1.1. Hotovostní platební styk

Hotovostní platební styk představuje přesun hmotných finančních prostředků mezi plátcem a příjemcem v podobě bankovek a mincí. Je charakterizován všemi hotovostními platbami realizovanými bankami, fyzickými osobami a právníckými osobami. Mezi hlavní znaky bezhotovostního platebního styku patří anonymní charakter

---

¹⁷ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H.Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 4.

¹⁸ Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. In: *Sbírka zákonů*. 13. listopadu 2017. ISSN 1211-1244.

¹⁹ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C.H.Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 4.

²⁰ Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. § 3. In: *Sbírka zákonů*. 13. listopadu 2017. ISSN 1211-1244.

²¹ POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C.H.Beck, 2013. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9. s. 98-99.

platby, neboť platbu je možné provádět na přímo, bez nutného zapojení finanční instituce. Dalším znakem je velký a zároveň hodnotově málo významný počet hotovostních plateb, které vyžadují vysoké náklady na jejich provádění, spočívající ve výrobě, oběhu, manipulaci a bezpečné úschově bankovek a mincí.²² Zejména poslední znak představuje největší nevýhodu hotovostního platebního styku, kterou tvoří nutnost zachování fyzické existence peněz při provádění každé hotovostní platby.

1.2. Bezhotovostní platební styk

U bezhotovostního platebního styku dochází k přesunům finančních prostředků prostřednictvím převodů a zápisů na bankovních účtech konkrétních ekonomických subjektů. Tento systém platebního styku je podmíněn založením a vedením účtu u příslušné banky nebo jiného poskytovatele platebních služeb, který vstupuje do vztahu plátce a příjemce jako třetí strana zprostředkovávající platbu. Výhodou bezhotovostního platebního styku je především bezpečnost provedených plateb, hospodárnost a přesnost. Realizace bezhotovostních operací se řadí mezi nejrozšířenější činnosti obchodních bank.²³

Obecně lze říct, že čím rozvinutější a ekonomicky stabilnější země, tím více převládá bezhotovostní platební styk nad hotovostním. K tomu dochází z důvodu rychle se vyvíjejících informačních technologií souvisejících se zajišťováním větší důvěryhodnosti a bezpečnosti bezhotovostního platebního styku a zároveň s rostoucími požadavky moderní společnosti. Další příčinou je zákon o omezení plateb v hotovosti, který ovlivňuje možnost výběru platebního styku u plateb překračujících částku 270 000 Kč. Od této částky vzniká plátcovi povinnost provést danou platbu bezhotovostně.²⁴

Do uvedeného limitu se započítávají všechny platby v české i cizí měně provedené jedním poskytovatelem platby témuž příjemci platby v průběhu jednoho kalendářního dne. Zákon zavazuje i příjemce platby, kterému vzniká povinnost,

---

²² KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. Praha C.H.Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4. s.121-123.

²³ TKÁČOVÁ, D.; BELÁS, J.; HORVÁTOVÁ, E; aj. *Finančné trhy a bankovníctvo*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-528-4. s.228-231.

²⁴ Zákon č.254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti. § 4 a §5. In: *Sbírka zákonů*. 30. dubna 2004. ISSN 1211-1244.

nepřijmout hotovostní platbu překračující uvedenou částku. Dodržení povinnosti plátce a příjemce je vynucováno pod hrozbou pokuty až do výše 500 000 Kč za takovýto přešůpek u fyzické osoby, v případě právnické nebo podnikající fyzické osoby až do výše 5 milionu Kč.²⁵

Bezhotovostní platební styk je dále možné dělit z pohledu počtu zúčastněných bank, které umožňují provedení bezhotovostní platební transakce. Podle toho členíme platební styk na vnitrobankovní a mezibankovní segment.

1.2.1. Vnitrobankovní platební styk

U vnitrobankovního platebního styku probíhá poskytování platebních služeb v rámci jedné banky. V případě převodu peněžních prostředků jako jedné ze základních platebních služeb, lze platbu zprostředkovat mezi účty plátce a příjemce vedenými u stejné banky, peněžní prostředky nepřechází do banky jiné a platba se provádí v rámci jednoho systému.

1.2.2. Mezibankovní platební styk

Mezibankovní platební styk zahrnuje platby, při kterých se využívá alespoň dvou platebních systémů různých bank zajišťujících převody bezhotovostních peněžních prostředků z banky plátce do banky příjemce nebo mezi bankami navzájem. Banky a další poskytovatelé platebních služeb realizují platby dle příkazů svých klientů předávaných různými technickými prostředky²⁶, popřípadě prostřednictvím písemného dokladu. Proces transferu platebních prostředků mezi dvěma bankami má vždy dvě důležité hlediska, a to přenos informací a zúčtování platby. Přenos informací vystihuje prováděnou platbu. Pravidla konkrétního platebního systému stanovují způsob a formu předávání dat. Bankami je k přenosu často využívána informační síť SWIFT. Zúčtovací

---

²⁵ Zákon č.254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti. § 4 a §5. In: *Sbírka zákonů*. 30. dubna 2004. ISSN 1211-1244.

²⁶ Například prostřednictvím elektronického bankovníctví, hlasově běžným telefonem, zvláštní bankovní aplikací prostřednictvím mobilního telefonu a další.

platby obsahují zatížení účtu plátce a na druhé straně připsání peněžní částky ve prospěch účtu příjemce.²⁷

---

²⁷ MÁČE, M, *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-1725-5. s. 30.

2. Vybrané oblasti platebního styku

Stěžejní tuzemskou právní normou upravující platební styk je zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, v platném znění (dále jen „zákon o platebním styku“)²⁸. Tento zákon vymezuje vybrané pojmy a reguluje prostřednictvím kogentních a také dispozitivních norem právní otázky poskytování platebních služeb, vydávání elektronických peněz a provozování platebních systémů, jejichž úpravu tato kapitola přibližuje pro další návaznost v této diplomové práci.

2.1. Platební služba

Platební služba je jednou z klíčových oblastí platebního styku. Zákon o platebním styku vymezuje platební službu pomocí pozitivního a negativního taxativního výčtu uvedeného v § 3. Zákon rozlišuje celkem osm druhů platebních služeb, čímž odráží rozdělení platebních služeb obsažené v příloze č. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES (dále jen „PSD2“). Platební službou se rozumí vložení hotovosti na platební účet, výběr hotovosti z platebního účtu, převod peněžních prostředků z platebního účtu, vydávání a správa platebních prostředků, poukazování peněz, služba nepřímého dání platebního příkazu a informování o platebním účtu.²⁹

Dle negativní definice zákona o platebním styku platební službou nejsou například (a to i za předpokladu splnění pozitivní definice platební služby) činnosti směnářské; vydávání ani platby prováděné skrz šek, papírovou poukázku na zboží nebo službu, poštovní poukázku, prostředky určené k vnitrostátní platbě cílené na zaměstnavatelem poskytované stravné nebo benefity dle zákona o daních z příjmů, na něž se pohlíží jako na nepeněžité plnění akceptovatelné pouze v omezené síti dodavatelů, se kterými mají vydavatelé těchto prostředků uzavřenou smlouvu, plus další taxativně vypočtené služby.³⁰

---

²⁸ § 3 zákona o platebním styku.

²⁹ Článek 4 odst. 3 směrnice PSD2.

³⁰ § 3 zákona o platebním styku.

Rozšíření negativní definice platební služby o prostředky určené k vnitrostátní platbě cílené na zaměstnavatelem poskytované stravné nebo benefity dle zákona o daních z příjmů, které byly promítnuty poprvé do směrnice PSD2 a následně zákona o platebním styku, přinesly jednoznačné vydefinování těchto nově vznikajících prostředků. Myslím si, že potřeba jasného vymezení těchto prostředků umožňujících poskytování nepeněžitého plnění, vyplynula z technologického rozvoje produktů společností nespádajících mezi platební instituce. Tyto neplatební instituce, kterými mohou být například stravenkové a benefiční společnosti, nebyly schopné nadále subsumovat nové digitalizované produkty pod stávající výčet výjimek platebních služeb, které pro ně do té doby představovalo ustanovení o papírových poukázkách na zboží nebo služby. Rozšíření negativní definice platební služby ve svém důsledku zajistilo stravenkovým a benefičním společnostem legitimní výjimku z požadavku na získání povolení k činnosti platební instituce.³¹

2.2. Poskytovatelé platebních služeb

Poskytování platebních služeb je zákonem určeno pouze vymezeným skupinám subjektů, které, ve většině případů, musejí získat k takovéto činnosti veřejnoprávní oprávnění od České národní banky nebo od ekvivalentního zahraničního orgánu. Jednotlivé kategorie subjektů oprávněných k poskytování platebních služeb lze rozdělit do tří hlavních skupin na tzv. bankovní, nebankovní a zbytkové poskytovatele.³²

Bankovními poskytovateli platebních služeb jsou banky, spořitelní a úvěrní družstva, zahraniční banky a zahraniční finanční instituce. Mezi nebankovní poskytovatele platebních služeb spadají instituce elektronických peněz, zahraniční instituce elektronických peněz, vydavatelé elektronických peněz malého rozsahu, platební instituce, poskytovatelé platebních služeb malého rozsahu, správci informací

---

³¹ Za předpokladu splnění dalších podmínek stanovených v § 3 odst. 3 zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku. In: *Sbírka zákonů*. 13. listopadu 2017. ISSN 1211-1244 a souběžně § 6 odst. 9 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů*. 18. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

Ačkoli byl požadavek souběžného výkladů těchto dvou ustanovení diskutován, domnívám se, že by vzhledem k faktické provázanosti při poskytování zaměstnaneckých benefitů měl být vždy vykládán při zajištění vzájemného souladu.

³² BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 75-77.

o platebním účtu, zahraniční správci informací o platebním účtu, držitelé poštovních licencí. Zbytkovou kategorií tvoří Česká národní banka, která poskytuje platební služby nikoli na základě veřejnoprávního oprávnění, ale na základě oprávnění vyplývajícího ze zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance³³ a od účinnosti zákona o platebním styku do této kategorie nově řadí také držitel poštovní licence, jehož poštovní licence výslovně obsahuje službu dodání peněžní částky poštovním poukazem.

2.3. Platební systémy

Platební systémy jsou další významnou oblastí upravenou v části třetí zákona o platebním styku, využívanou při tuzemském, přeshraničním i zahraničním platebním styku. Tato kapitola se zaměřuje pouze na platební systémy využívané v Evropské unii. Platební systém lze vymezit jako systém sloužící k uskutečňování bezhotovostních plateb, tedy systém zajišťující převod peněz nebo likvidity. Lze jej provozovat, buď na principu zúčtování (clearing) a vypořádání (settlement) jednotlivých položek, během kterého dochází současně ke kontrole jejich krytí, nebo na principu zúčtování rozdílů vypočtených ze vzájemných pohledávek a závazků účastníků systému. Eventuálně jako kombinace obou těchto principů.³⁴

V souvislosti s aplikovatelností ustanovení zákona o platebním styku obsažených v části třetí nepřimo vyplývá důležité dělení platebních systémů dle kritéria neodvolatelnosti zúčtování. Úprava platebního systému, který není platebním systémem s neodvolatelností zúčtování je značně limitována pouze na § 107 zákona o platebním styku, jež vymezuje pravidla pro zajištění nediskriminačního přístupu poskytovatelů k platebním systémům a nediskriminační zacházení s účastníky platebních systémů. Typickým příkladem je platební systém založený na základě uzavřené smlouvy mezi provozovatelem a účastníky tohoto systému. Oproti tomu platební systém s neodvolatelností zúčtování je detailně upraven v hlavě druhé zákona o platebním styku skládající se z pěti dílů. Výše popsané dělení platebních systémů se označuje jako regulované a neregulované.³⁵

---

³³ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. In: Sbirka zákonů. 17. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

³⁴ JÍLEK, J. Finance v globální ekonomice. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3893-2. s. 505-506.

³⁵ Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. § 107- 109. In: Sbirka zákonů. 13. listopadu 2017. ISSN 1211-1244.

Platební systém s neodvolatelností zúčtování je systém vyznačující se čtyřmi nezbytnými znaky. První z nich tvoří požadavek na nepřetržitou existenci alespoň třech účastníků platebního systému s neodvolatelností zúčtování, kteří jsou taxativně uvedeni v § 111 odst. 1 zákona o platebním styku. Alespoň jeden z těchto účastníků má sídlo a skutečné sídlí v České republice, zároveň se dle dohody vypořádání jeho závazků při provádění zúčtování řídí českým právem. Tento systém uskutečňuje zúčtování na základě stanovených pravidel a jeho existenci oznámila ČNB Evropskému orgánu dohledu.³⁶

2.3.1. CERTIS

Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement System neboli CERTIS představuje jediný systém mezibankovního platebního styku, který je provozován Českou národní bankou. Základní podmínky systému upravuje zákon o platebním styku. Samotné provozování systému CERTIS a práva a povinnosti jeho účastníků detailněji vymezují Pravidla systému CERTIS vydaná ČNB.³⁷ Systém zpracovává mezibankovní tuzemské platby v českých korunách mezi centrály jednotlivých bank a clearingovým centrem ČNB. Jak vyplývá z názvu, příkazy jsou zúčtovány v reálném čase bez čekací doby na základě principu brutto. Systém provede s průběžným zúčtováním každou jednotlivou platební transakci, za předpokladu dostatečné výše finančních prostředků v bance příkazce. Při absenci prostředků dochází k odsunu zpracování konkrétní platby na pozdější dobu a k výzvě banky pro doplnění prostředků na účtu. Systém nezapočítává rozdíl u protichůdné transakce mezi stejnými účastníky systému.³⁸

---

³⁶ § 110 zákona o platebním styku.

³⁷ Česká národní banka. *Pravidla platebního systému CERTIS* [online]. Verze 10. 1. června 2019 [vid. 2019-10-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/platebni-styk/.galleries/certis/download/pravidla_CERTIS.pdf

³⁸ KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. Praha C.H.Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4. s.128.

3. Peněžní prostředky

Pro fungování hotovostní i bezhotovostní formy platebního styku je stěžejní právní vymezení peněžních prostředků, tj. zejména, co vše lze za peněžní prostředky považovat. Taxativní určení toho, co jsou peněžní prostředky, přináší ve svém úvodním paragrafu zákon o platebním styku. Dle ustanovení § 2 tohoto zákona se peněžními prostředky rozumí bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze. Takovéto právní nadefinování úzce souvisí s ekonomickým pojmem peníze, který však v praxi často bývá zaměňován s pojmem měna. Jaký je tedy rozdíl mezi penězi a měnou?

3.1. Peníze a jejich funkce

Peníze reprezentují pojem, který je v našem českém právním řádu často používán, ale není definován. Na otázku, jak vymežit peníze, by byla ve středověku jednoduchá odpověď. Neboť za peníze se považovalo zlato, stříbro a drahé kovy, které plnily z důvodu všeobecné akceptace funkci oběživa. V dnešním technologickém světě je odpověď obtížnější. Přes postupný vývoj a změnu formy peněz, však přetrvává podstata peněz jako prostředku směny.

Prostředek směny peněz spočívá v možnosti uskutečňování transakcí mezi dvěma ekonomickými subjekty, které projevují o vzájemnou směnu zájem. Oproti naturální směně, již není nezbytným požadavkem oboustranná shoda potřeb ekonomických subjektů. Použitím peněz namísto barterové směny, tak dochází ke snížení výše nákladů spojených s realizací směny, k úspoře času a k celkové podpoře četnosti směny v důsledku jejího zefektivnění. Z toho důvodu je prostředek směny základní funkcí a jádrem peněz.³⁹

Přesto peníze zajišťují dle teoretické definice peněz ještě další dvě funkce, kterými jsou účetní jednotka a prostředek uchování hodnoty. Účetní jednotka značí technický znak peněz, kterým se zprostředkovává vyjádření cen zboží a služeb formou jediného statku – v peněžních jednotkách. Funkcí účetní jednotky peněz se minimalizuje počet

---

³⁹ HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha C. H. Beck, 2018. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1, str. 83-84.

používaných relativních cen v tržní ekonomice. Uchovatelem hodnoty se peníze stávají za předpokladu přenesení hodnoty peněz do budoucna a zajištění jejich kupní síly v čase. Tento znak peněz je stěžejní pro rozhodování ekonomických subjektů o odložené spotřebě a pořizování peněžních úspor.⁴⁰

Pro naplnění teoretické definice peněz a jejich tří funkcí se jeví jako nezbytné, aby takové aktivum bylo pro zajištění efektivnosti přijímáno všemi ekonomickými subjekty, které zajistí jeho univerzálnost užití. Právní úprava zakotvující peníze jako zákonné platidlo podporuje všeobecnou zvyklost akceptování peněz ve společnosti.

V českém právním řádu nalezneme zavedení peněžní jednotky v Zákoně ČNR 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZČNB“). ZČNB ve svém § 13 stanovuje korunu českou jako peněžní jednotku, která se dělí na sto haléřů, jež v současnosti existují pouze v bezhotovostní podobě. Výhradní právo k vydávání bankovek a mincí v České republice má na základě § 12 ZČNB Česká národní banka, která svými vyhláškami určuje náležitosti jednotlivých bankovek a mincí.

Tím dochází k právnímu vymezení českých zákonných peněz, respektive měny, kterou představují platné bankovky a mince vydané Českou národní bankou ve své nominální hodnotě při všech platbách na území České republiky.⁴¹ Na toto vymezení navazuje zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí, ve znění pozdějších předpisů, který doplňuje zajištění zákonnosti peněz obecnou povinností akceptace tuzemských bankovek a mincí.⁴²

Právě tyto zákony zajišťují, že se česká koruna z ekonomického pojmu peněz stává na území České republiky také pojmem právním, tj. měnou. Neboť měna se v obecné rovině chápe jako určitá konkrétní forma nebo druh peněz, který je oproti ekonomickému pojetí více přesnější, upravuje jej systematicky právní řád státu a je na daném území zaveden autoritou způsobilou k určení konkrétní formy peněz, stanovení podmínek vydávání a k jejich uplatňování.⁴³

---

⁴⁰ POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha C. H. Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-152-9, str. 41-42.

⁴¹ Zákon ČNR 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, § 16

⁴² Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí, ve znění pozdějších předpisů, § 5

⁴³ KOTÁB, P. Kapitola XVIII. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M; KOTÁB, P; MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6., upr. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-246-2870-7, s. 335-336.

Zmiňovanou autoritou bývá ve většině případů stát, který touto formou provádí jednu z rovin své svrchovanosti. Pro upřesnění je třeba poznamenat, že nemusí jít pouze o státní měnu a státní autoritu bez zahraničního přesahu. Například v souvislosti s evropskou integrací nebo mezinárodními organizacemi dochází k delegování měnové kompetence z jednotlivých států na nadstátní útvar či mezinárodní instituci a ke vzdání se určité míry měnové suverenity.⁴⁴

Ještě podstatnějším, než státním zakotvením všeobecné přijímatelnosti peněz je, aby ekonomické subjekty spatřovaly v aktivu jistotu a důvěru, nebály se jím platit a nevyhýbaly se odložené spotřebě. Pro podporu důvěryhodnosti stát garantuje kupní sílu peněz. Pokud by toto nebylo dodrženo, došlo by k rozkladu peněžního systému a obvykle také k substituování peněžního aktiva za jiné.⁴⁵

Podoba vnímání peněz vyplývá z hloubky poznání a technologického rozvoje lidstva. Dle obecné definice Holmana rozumíme penězi aktiva s vysokým stupněm likvidity, která zajišťují naplnění základní funkce peněz, tj. realizování všeobecně přijímaného prostředku směny.⁴⁶ Podle Samuelsona penězi chápeme vše, co slouží jako prostředek směny; tedy ta aktiva, která jsou všeobecně přijímána jako platební prostředek.⁴⁷

Dle výše uvedeného, v současnosti penězi rozumíme likvidní aktivum, které lze bezprostředně uplatnit jako prostředek směny nebo které lze bez větších nákladů a komplikací v prostředek směny přeměnit. Penězi bezpochyby je hotovostní oběživo, které utváří bankovky a mince. Zároveň ale penězi mohou být bezhotovostní vklady na bankovních účtech, u kterých v dnešním světě elektronického bankovníctví trvá placení z účtu na účet stejně dlouhou, ne-li kratší dobu, jako v případě úhrady hotovostí.⁴⁸

---

⁴⁴ KOTÁB, P. Kapitola XVIII. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6., upr. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-246-2870-7, s. 335-336.

⁴⁵ POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha C. H, Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-152-9, str. 40.

⁴⁶ HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha C. H. Beck, 2018. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1, str. 83.

⁴⁷ SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. 8. vydání. Přeložil Martin GREGOR. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.

⁴⁸ HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha C. H. Beck, 2018. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1, str. 84.

3.2. Bankovky a mince

Jak je uvedeno v kapitole Peníze a jejich funkce, České národní bance jakožto centrální bance České republiky, náleží výsadní právo k emisi bankovek a mincí, stejně jako bankovek a mincí pamětních.⁴⁹ Právě Česká národní banka je státem jako jediná oprávněna k vydávání zákonných peněz a ke stanovování měnové politiky s cílem zajištění ústavního požadavku cenové stability.⁵⁰

Česká národní banka také dojednává tisk bankovek a ražbu mincí, spravuje jejich rezervy, organizuje jejich dodávky od výrobců dle potřeby vyplývající z peněžního oběhu, dohlíží nad zabezpečením do oběhu nevydaných bankovek a mincí, dozírá ničení tiskových desek, razidel a neplatných a vyražených bankovek a mincí, ovládá peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank.⁵¹

3.2.1. Bankovky

Bankovku lze v určité rovině chápat jako cenný papír emitovaný na určitou peněžní částku, která tvoří její nominální hodnotu. Bankovky jsou bezúročné a vydávány ve formě na majitele. Z pohledu platného práva však bankovky nevymezujeme jako cenné papíry, a to z toho důvodu, že občanský zákoník pojímá peníze jako věci, které odlišuje od cenného papíru. Zákon o oběhu bankovek a mincí uvádí upřesňující pojem – tuzemskou bankovku. Tuzemskou bankovkou se rozumí bankovka vydaná Českou národní bankou, jejíž peněžní jednotkou je česká koruna, je platná nebo ji lze za platnou bankovku vyměnit.⁵²

Bankovky znázorňují doklad o dluhu ústřední banky vůči předkládající osobě ve výši nominální hodnoty bankovky.⁵³ Takovýto doklad se na základě ustanovení

---

⁴⁹ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. § 6. In: *Sbírka zákonů*. 17. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

⁵⁰ Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 98. In: *Sbírka zákonů*. 16. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

⁵¹ Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. § 14 a § 15. In: *Sbírka zákonů*. 17. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

⁵² Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. § 2 odst. 1. In: *Sbírka zákonů*. 27. dubna 2011. ISSN 1211-1244.

⁵³ *Zákon o České národní bance: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-622-8. s. 70-71.

§ 5 zákona o oběhu bankovek a mincí⁵⁴ stává pouhým předložením akceptovatelný jako platební prostředek, který lze až na výjimky⁵⁵, přijímat bez omezení. Bankovky tak vytváří zvláštní formu oběživa.

Základ pro emisi bankovek nalezneme v ustanovení § 22 ZČNB, dle kterého Česká národní banka upravuje formou vyhlášek nominální hodnoty, technické parametry a další vizuální náležitosti bankovek, které jsou nezbytné k jejich vzniku a následnému vydání do oběhu. Vyhláškou České národní banky se zároveň stanovuje přesný den vydání nového druhu bankovky a přesný den případného ukončení platnosti dané bankovky. Příkladem vyhlášky může být vyhláška České národní banky č. 63/1993 Sb., o vydání bankovek po 200 Kč, která zakotvovala vydání první české bankovky v nominální hodnotě 200 Kč po zániku Československé federativní republiky.⁵⁶ Každý druh české bankovky upravuje samostatná vyhláška České národní banky, která je obecně závazným právním předpisem.⁵⁷

Celkově se soustava platných českých bankovek skládá z bankovek o šesti různých nominálních hodnotách, které v taxativním výčtu tvoří bankovky o nominální hodnotě 100 Kč, 200 Kč, 500 Kč, 1 000 Kč, 2 000 Kč a 5 000 Kč. V minulosti byla možná úhrada s bankovkami v nominální hodnotě 20 Kč a 50 Kč.⁵⁸ Jednotlivé druhy bankovek byly centrální bankou emitovány ve více vzorech, které se odlišují drobnými grafickými detaily a odstíny barev. České bankovky lze souhrnně hodnotit jako kvalitní oběživo, které se vyznačuje náležitou technickou úrovní a uplatněním značného množství moderních ochranných prvků, jež výrazně ztěžují případné snahy o padělání nebo jiné nezákonné napodobování bankovek.⁵⁹

Zákonem č. 89/2018 Sb. došlo s účinností od 15. června 2018 ke změně ZČNB a zákona č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí v rozsahu zavedení nového oprávnění České národní banky k vydávání pamětních bankovek. Toto oprávnění je upraveno shodně jako pravomoc České národní banky k vydávání pamětních mincí,

---

⁵⁴ Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. § 5 odst. 1. In: *Sbírka zákonů*. 27. dubna 2011. ISSN 1211-1244.

⁵⁵ Zakotvení možnosti odmítnutí přijetí bankovek je upraveno v § 5 odst. 2 Tamtéž zákona č. 136/2011 Sb.

⁵⁶ Vyhláška č. 63/1993 Sb., České národní banky o vydání bankovek po 200 Kč.

⁵⁷ Česká národní banka. Vybrané právní předpisy k emisi peněz a ochraně platidel. In: *Bankovky a mince* [online]. 2003-2019 [vid. 2019-10-20]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/pravni-predpisy/>

⁵⁸ Tamtéž Česká národní banka.

⁵⁹ KOTÁB, P. Kapitola XVIII. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6., upr. Vydání. Praha: C.H.Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-246-2870-7, s. 344-345.

čímž v praxi došlo k rozšíření již existující pravomoci za shodných podmínek také na bankovky. Zákonodárce byl při rozšíření emisního oprávnění motivován snahou průběžně zlepšovat informovanost o národní historii a významu české koruny. Neboť pamětní bankovky by měly být shodně jako bankovní mince vydávány u příležitostí významných z pohledu českých národních dějin. První vydanou pamětní bankovkou se v roce 2019 stala bankovka s nominální hodnotou sto Kč, která vznikla k příležitosti stého jubilea budování československé měny.⁶⁰

3.2.2. Mince

Mince se řadí mezi jednu z nejstarších forem peněz. Jejich vznik navázal na používání drahých kovů jako univerzálního prostředku směny. Výroba mincí spočívá ve vzniku shodných kousků kovu s předem stanoveným účelem, kterým je výhradní užití jako všeobecného prostředku směny, jež je zaštiťován státní mocí a vydáván zmocněnou centrální bankou. České mince spoluutvářejí souhrnné peněžní prostředky v České republice. V současnosti lze mince, shodně jako bankovky, dělit na mince oběžné a mince pamětní.⁶¹

Soustavu oběžných mincí představuje 6 druhů mincí vyrobených z ocele s nominálními hodnotami jedna koruna, dvoukoruna, pětikoruna, desetikoruna, dvacetikoruna a padesátikoruna. Oproti papírovým bankovkám mají mince výhodu v několikanásobně delší životnosti, která přímo souvisí s nižší nákladovostí spojenou s jejich výrobou. Lepší trvanlivost kompenzuje nižší komfortnost užívání mincí, a to především u větších nominálních hodnot, kterým bývá vytýkána neskladnost a větší hmotnost.⁶²

Do druhé kategorie mincí spadají pamětní mince, které jsou na rozdíl od oběžných mincí raženy z drahých kovů, nejčastěji zlata a stříbra. Česká národní banka vydává

---

⁶⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. Zákon, kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se zrušuje zákon č. 76/1976 Sb., o ražbě československých dukátů. [vid. 2019-10-20]. Dostupná na www.beck-online.cz.

⁶¹ GRUŇ, L. *Peníze a právo*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2337-1, s. 31-32.

⁶² *Zákon o České národní bance: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-622-8, s. 71.

pamětní mince stejně jako pamětní bankovky v souvislosti s připomenutím významnějších momentů české historie, a navíc také ve spojitosti s dosažením technických a stavitelských úspěchů. Příkladem zachycení technické události formou pamětní mince byly ražby zlatých mincí nazvané „Deset století architektury“ vydávané v letech 2001 až 2005, cyklus „Mosty“ v letech 2011 až 2015 nebo současný cyklus zlatých mincí „Hrady“, jejichž ražba probíhá od roku 2016. Stejně jako v případě vzniku první pamětní bankovky, došlo v souvislosti se 100. výročím zavedení československé měny k mimořádné ražbě zlaté pamětní mince v nominální hodnotě 10 000 Kč.⁶³

3.3. Bezhotovostní peněžní prostředky

Do další podkategorie tvořící peněžní prostředky spadají bezhotovostní peněžní prostředky. Mluvíme zde o dematerializované podobě bezhotovostních-depozitních peněz, které často bývají nazývány jako bankovní, účetní či žirové peníze. Bankovní peníze ve velkém množství využívají fyzické i právnické osoby, čímž se řadí mezi jednu z nejrozšířenějších forem platebního styku pro úhradu obchodních i neobchodních plateb. K těmto bezhotovostním platbám dochází volně, na základě příkazu k úhradě plátce, aniž by bylo vyžadováno podmíněné protiplnění od jejího příjemce. Kvůli tomu se často setkáváme s těmito platbami v případech, kdy nedochází k úhradě zboží nebo služeb ve stejnou chvíli s realizováním jejich dodávky, tj. mluvíme o platbách předem a o platbách po dodávce.⁶⁴

V souvislosti s hospodářskou úrovní země je možné generalizovat, že v případech ekonomicky vyspělejších zemích dochází k rychlejšímu vývoji bezhotovostního platebního styku a fyzické peníze jsou mnohem více nahrazovány těmi bezhotovostními. Ať již k tomu dochází formou bezhotovostních převodů, platebních karet nebo jiných platebních nástrojů, než jak je tomu v případě zemí s menší ekonomickou stabilitou.⁶⁵

---

⁶³ Česká národní banka. Zlaté mince vydané Českou národní bankou od roku 1993. In: *Bankovky a mince* [online]. 2003-2019 [vid. 2019-10-20]. Dostupné na www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/numizmatika/zlate-mince/

⁶⁴ KARFÍKOVÁ, M. *Bezhotovostní peněžní oběh*. In HENDRYCH, D. a kol. *Právní slovník*. 3. rozšířené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.

⁶⁵ KOTÁB, P. Kapitola XVIII. Měna a peněžní oběh. In BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6., upr. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-246-2870-7, s. 355-356.

Jednotlivé způsoby moderního elektronického placení, které jsou v dnešní době stěžejní pro bezhotovostní platební styk, jsou podrobněji popsány v kapitole 4. Elektronické .

Za bezhotovostní peněžní prostředky lze pokládat pohledávku za poskytovatelem platebních služeb, která se eviduje pomocí účtu vedeným poskytovatelem.⁶⁶ Bezhotovostní peníze jsou evidovány na účtech konkrétních bank ve formě čísel, kdy nedochází k jejich fyzickým pohybům, pouze ke změnám stavu příslušných částek na bankovních účtech, tj. k odepsání z jednoho účtu a připsání na účet druhý. Z toho důvodu se bezhotovostní peněžní prostředky neobejdou bez vytvoření účtů plátce a účtu příjemce těchto peněz, mezi kterými dochází k provádění bezhotovostních plateb.⁶⁷

Obecná ustanovení **úctu** upravuje občanský zákoník. Zákonodárce v něm však nestanovil explicitní definici účtu. Přesto účtem lze rozumět způsob zaznamenání pohledávky majitele účtu vůči tomu, kdo účet vede a zároveň způsob zaznamenání dluhu toho, kdo vede účet, vůči majiteli účtu.⁶⁸ Občanský zákoník ve vztahu k účtu přináší minimální právní úpravu, která se v určitých situacích univerzálně uplatní na všechny typy účtů. Taková situace může vyplynout ze subsidiarity občanského zákoníku, kdy se zvláštní zákon nezabývá konkrétní otázkou o účtu, nebo pokud z důvodu působnosti zvláštního zákona není možné ustanovení aplikovat a smluvní strany si neupravily postup smluvně.⁶⁹

Stěžejním pro vznik účtu je uzavření **smlouvy o účtu**. V této smlouvě o účtu se sjednává závazek toho, kdo vede účet, zřídit od určité chvíle ve stanovené měně účet pro jeho majitele, zprostředkovat mu vložení hotovosti na účet nebo výběr hotovosti z účtu nebo uskutečňovat převody peněžních prostředků z účtu či na účet. Aby se v konkrétním případě při uzavírání smlouvy jednalo právě o smlouvu o účtu, musejí se strany dohodnout na podstatných náležitostech v obsahu smlouvy.

---

⁶⁶ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 370/2017 Sb. o platebním styku, č. 370/2017 Dz, k § 2 odst. 1 písm. d). [online]. 2017. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [vid. 2019-10-25]. Dostupné z: <https://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

⁶⁷ PAOUŠKOVÁ, Z., ŘEZNIČKOVÁ, K., HOBZA, M., KOHAJDA, M., SEJKORA, T. a ZRŮST, L. *Peníze v právu a ekonomice*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s. ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-87382-70-7, str. 24-25.

⁶⁸ LIŠKA, Petr. Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku. [online]. 2013. In: *Právní rozhledy*, č. 11, s. 401-406 [vid. 2019-10-25]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/>

⁶⁹ Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz k § 2662 až 2679. [online]. 2012. In: *Občanský zákoník* [vid. 2019-10-25]. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>

První náležitostí je samotný závazek ke zřízení účtu. Závazek ke zřízení účtu nemusí být ve smlouvě o účtu explicitně uváděn, postačí, pokud lze odvodit z ujednaného obsahu právního jednání toho, kdo vede účet. Mezi další náležitosti se řadí časové určení vzniku závazku, kdy obvykle závazek zřídit účet bývá spojován se dnem, kdy dochází k uzavření smlouvy o účtu. Přesto se lze od této praxe odchýlit a smluvní strany si mohou upravit dobu odlišně, nikoli ale tak, aby závazek ke zřízení účtu nastal dříve než vznik závazku z dohodnuté smlouvy o účtu. V neposlední řadě si strany dohodnou měnu, ve které bude účet veden.⁷⁰

Přestože je smlouva o účtu v praxi často uzavírána písemně, zákon nestanovuje její formu a ponechává způsob jejího uzavření na vůli stran.⁷¹ Jedná se o smlouvu konsensuální, kdy se ten, kdo zřizuje účet zavazuje k jeho zřízení bez požadavku předchozího jednání. Smlouvu nepodmiňuje reálné plnění, které by zde mohlo spočívat ve složení peněžních prostředků sloužících jako základní vklad.⁷² Smluvní strany smlouvy o účtu úprava nazývá jako „ten, kdo vede účet“, a „majitel účtu“.

Z důvodu, že pod vedení účtu obvykle spadá poskytování platebních služeb, vyžaduje se pro toho, kdo vede účet zařazení mezi oprávněné poskytovatele platebních služeb dle § 5 zákona o platebním styku. Majitelem účtu se stává vlastník pohledávky, která je navázána na účet. Vznikne-li účet pro více osob, stává se každá z těchto osob majitelem účtu. Při dispozici s účtem, kterým například může být jeho zrušení, jsou všichni majitelé účtu závislí na společném rozhodnutí.⁷³

V této souvislosti bych ráda poukázala na v praxi často využívanou možnost majitele účtu, pověřit dispozicí účtu třetí osobu, tzv. disponenta, kterému majitel účtu vymezí rozsah oprávnění prostřednictvím podpisového vzoru nebo jiného formuláře nastavujícího přístupová práva k účtu.

---

⁷⁰ LIŠKA, P. Účet, jednorázový vklad, akreditiv a inkaso v občanském zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-722-5, s. 96-97.

⁷¹ KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9, s. 645-646.

⁷² LIŠKA, Petr. Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku. [online]. 2013. In: *Právní rozhledy*, č. 11, s. 401-406 [vid. 2019-11-01]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/>

⁷³ KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9, s. 647

Jinak je tomu v případě nakládání s peněžními prostředky. V této situaci již může jednat každý majitel účtu sám a nakládat s peněžními prostředky zapsanými na daném účtu bez nutnosti souhlasu ostatních⁷⁴

Typickým způsobem nakládání s peněžními prostředky je dání příkazu oprávněné osoby k provedení platební transakce, čímž dojde ke změně hodnoty pohledávky majitele účtu za tím, kdo jej vede. Oprávněnou osobou, kromě majitele nebo více majitelů účtu, může být osoba určená jako zmocněnec, která s peněžními prostředky na účtu nakládá způsobem a v rozsahu, který jí byl vymezen ve smlouvě o účtu majitelem účtu.⁷⁵

Kromě úpravy smlouvy o účtu občanský zákoník v části čtvrté hlavě druhé dílu jedenáct odděluje právní instituty platebního účtu, jiného než platebního účtu a vkladní knížky jako jednotlivé pododdíly spadající pod účet, na které se uplatní obecná ustanovení o účtu.⁷⁶

3.3.1. Platební účet

Občanský zákoník, který se snaží postihnout všechny oblasti spadající do soukromého práva, odlišuje ve svém § 2669 samostatný institut platebního účtu. Jeho definice však není v občanském zákoníku uvedena a pro jeho určení nepostačuje ani obecná úprava o účtu v § 2662. Občanský zákoník odkazuje na samostatný zvláštní zákon. Tím je zákon o platebním styku, který přináší speciální a komplexní úpravu vztahující se k platebnímu účtu.⁷⁷

Zákon o platebním styku u vymezení některých pojmů uvádí definici platebního účtu, kterým se rozumí účet sloužící k provádění platebních transakcí.⁷⁸ Směrnice PSD2 navíc definici platebního účtu rozšiřuje upřesněním, že se jedná o účet vedený na jméno jednoho nebo více uživatelů platebních služeb, který je využíván

---

⁷⁴ KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9, s. 647

⁷⁵ LIŠKA, P. Účet, jednorázový vklad, akreditiv a inkaso v občanském zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-722-5, s. 100

⁷⁶ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 2662 až 2679. In: *Sbírka zákonů*. 3. února 2012. ISSN 1211-1244.

⁷⁷ ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2, s. 952-953.

⁷⁸ § 2 odst. 1 písm. b) zákona o platebním styku.

k provádění platebních transakcí.⁷⁹ Pro pochopení, jaké účty naplňují tuto zákonnou definici, je nutné objasnit pojem platebních transakcí.

Platební transakcí se stává vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, dochází-li k jejich provádění v rámci platební služby.⁸⁰ Zákodárce tak stanovil platební transakci relativně široce jako vztah tvořený zpravidla čtyřmi osobami, tj. plátcem, poskytovatelem plátce, příjemcem a poskytovatelem příjemce. Záměrně se uvádí zpravidla, neboť tento čtyřstranný vztah může být v některých případech rozšiřován nebo naopak omezován na menší počet zúčastněných. Zákon o platebním styku neupravuje poměr plátce a příjemce, soustředí se převážně na úpravu vztahů plátce s jeho poskytovatelem a vztahů příjemce s jeho poskytovatelem. Jejich jádro zachycuje smlouva o platebních službách. Subjekty ji ve vztahu k platební transakci mezi sebou uzavírají ve formě jednorázové smlouvy nebo jako rámcovou smlouvu, pokud jejich zájem směřuje k opakovanému naplňování podmínek.⁸¹

Platebním účtem se tedy rozumí účet sloužící k provádění široce pojatých platebních transakcí. Z toho důvodu mezi platební účty spadají nejen účty určené k převodním platbám, ale také účty, jejichž cílem jsou pouze vkladové nebo výběrové transakce. Proto kromě nejčastějšího typu platebního účtu – tj. tzv. běžného účtu, naplňují zákonné znaky některého ze spořicíh účtů, u kterých je zajištěna možnost opakovaných vkladů nebo výběrů peněžních prostředků.⁸²

V každodenním bankovníctví se však využívají také druhy účtů, u kterých se obtížněji určuje, zda naplňují definici platebního účtu. Pro jejich zařazení se podrobněji zkoumá účel konkrétního druhu účtu společně s dominujícími prvky, tj. zda účet vyznačují více platební nebo jiné prvky. Jako doplňkové kritérium se sleduje počet uskutečněných platebních transakcí a podmínky jejich realizace. V situaci, kdy jsou ve větším počtu prováděny platební transakce s co nejmenším omezením,

---

⁷⁹ Čl. 4 odst. 1 bod 12 PSD2.

⁸⁰ § 2 odst. 1 písm. a) zákona o platebním styku.

⁸¹ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 14-15.

⁸² Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k § 2 odst. 1 písm. b): Sněmovní tisk 1059. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2017 [vid. 2020-02-20]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

tím pravděpodobněji spadá účet mezi účty platební.⁸³ V případě, že jsou dispoziční práva majitele účtu významně zkracována restriktivními a předem sjednanými podmínkami nebo podmiňována kooperací osoby vedoucí účet, neřadí se takovýto účet mezi účty platební. Příkladem jsou zpravidla termínované vklady a účty stavebního spoření.⁸⁴

Speciálním a více komplikovaným typem účtu, spojujícím v sobě prvky platební s jinými prvky, je úvěrový účet. Jedná se o účet, který vede poskytovatel úvěru pro úvěrovaného za účelem čerpání nebo splacení peněžních prostředků představujících úvěr. Úvěrový účet nemůže být platebním účtem v situaci, kdy dochází k poskytování peněžních prostředků přímo příjemci úvěru a k následnému vkládání peněžních prostředků opět samotným příjemcem úvěru.

V takovém případě na úvěrovém účtu nedochází k jednotlivým platebním transakcím, ale k pouhým výběrům a vkladům peněžních prostředků, prostřednictvím kterých poskytovatel úvěru plní svůj závazek a příjemce úvěru splácí svůj dluh. Mezi platební účty může úvěrový účet spadat, pokud dochází k převodům peněžních prostředků úvěru prostřednictvím platební transakce, kdy cílem převodů z úvěrového účtu prováděných od poskytovatele úvěru k třetím osobám, nesmí být pouhý způsob distribuce úvěru, během kterého by poskytovatel úvěru měl postavení plátce.

Úvěrový účet nenaplnuje podmínky platebního účtu, pokud poskytovatel úvěru uskutečňuje převody peněžních prostředků toliko s cílem zajištění si vlastní kontroly nad dodržováním sjednaných podmínek úvěru. Toto jednání je zpravidla poznatelné způsobem určení osob, jimž mají být převedeny peněžní prostředky, kdy určení nespadá do rozhodovací pravomoci příjemce úvěru, jelikož již vyplývá z předem sjednaných podmínek úvěru.⁸⁵

Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že by nejisté situaci spojené s podřazováním jednotlivých typů účtů pod kvalifikaci platebního účtu napomohlo konkrétnější upřesnění podmínek definice platebního účtu, které by zúžilo současnou relativně neurčitou definici zákona o platebním styku či směrnice PSD2. Zvláště

---

⁸³ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1. s. 18-19.

⁸⁴ Tamtéž Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k § 2 odst. 1 písm. b).

⁸⁵ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k § 2 odst. 1 písm. b); Sněmovní tisk 1059. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2017 [vid. 2020-02-21]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

vzhledem k tomu, že správné zařazení konkrétního typu účtu pod platební účet následně ovlivňuje, zda se vedení daného účtu řídí úpravou zákona o platebním styku.

Speciálním a domnívám se, že také samostatným, druhem platebního účtu zavedeným *Směrnicí Evropského Parlamentu a Rady 2014/92/EU o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky* se stal **základní platební účet**. Základní platební účet byl do českého právního řádu transponován zákonem č. 452/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 284/2009 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. V bankovním prostředí začala být úprava základního platebního účtu účinná od 1. března 2017 a stále se jedná o relativně novou formu platebního účtu. Základní platební účet cílí na snazší získání platebního účtu pro spotřebitele EU a na posílení účasti spotřebitelů na vnitřním trhu, čímž by v důsledku mělo dojít k navýšení zájmu o služby platebních účtů, podpoření přeshraniční činnosti a zjednodušení volného pohybu spotřebitelů v EU.⁸⁶

V souladu s cílem směrnice je založení základního platebního účtu umožněno každému spotřebiteli oprávněně pobývajícimu v členském státě EU nebo v jiném státě Dohody o EHP u tuzemské banky nebo pobočky zahraniční banky vykonávající činnost na území ČR a vedoucí spotřebitelské platební účty. Základní platební účet je vymezen minimálním rozsahem platebních služeb, mezi které spadá například zřízení a vedení účtu, vkládání a vybírání hotovosti, úhrada, zadávání platebních příkazů, odchozí inkasa, vydání debetní karty spojené s její správou a zpřístupnění internetového bankovníctví k nastavení základního platebního účtu. Poskytovatelé jsou zavázáni k poskytování těchto služeb v rozsahu, v jakém je zprostředkovávají uživatelům jiných platebních účtů.⁸⁷

Spotřebitel poptávající základní platební účet doloží poskytovateli splnění zákonných kritérií a vyžádá si zřízení základního platebního účtu. Spotřebiteli zde vzniká právo k předložení návrhu znění smlouvy nejpozději do 10 pracovních dní ode dne podání žádosti. Poskytovatelem předložené smluvní podmínky nemohou být po dobu následujících 5 pracovních dní měněny, a pokud se spotřebitel v této lhůtě rozhodne

---

⁸⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky

⁸⁷ § 212 zákona o platebním styku.

podmínky akceptovat, musí poskytovatel bez zbytečného odkladu uzavřít se spotřebitelem smlouvu o základním platebním účtu ve znění navržených podmínek.⁸⁸

Poskytovateli tak vzniká povinnost na základě výzvy spotřebitele a za splnění dalších podmínek zřídit základní platební účet. Zákon poskytovateli udává velmi málo důvodů umožňujících spotřebitele odmítnout. První z nich připouští odmítnutí spotřebitele vlastního jiný platební účet vedený v ČR, prostřednictvím kterého spotřebitel získává služby zajišťované základním platebním účtem. Druhý důvod vychází z dřívější negativní zkušenosti poskytovatele s daným spotřebitelem, u kterého došlo poskytovatelem v posledních 12 měsících k vypovězení smlouvy nebo k odstoupení od smlouvy o základním platebním účtu, popřípadě u kterého poskytovatel odstoupil od jiné smlouvy o platebních službách pro její závažné porušení.⁸⁹

Ačkoli hodnotím snahu o zjednodušení úpravy a zamýšlenou možnost získání základního spektra platebních služeb pro širokou veřejnost spotřebitelů pozitivně, obávám se faktické četnosti využívání základního platebního účtu v České republice. Z reportů jednotlivých bank v současnosti vyplývá jen okrajové poskytování tohoto spotřebitelsky cíleného bankovního produktu. Bude tedy záležet, zda si časem získá základní platební účet oblibu spotřebitelů nebo se stane pouhou mandatorní zátěží bank.

3.3.2. Jiný než platební účet

Občanský zákoník obsahuje úpravu jiného než platebního účtu, který se uplatní pro účty odlišné od platebního účtu. Úprava jiného než platebního účtu se také použije pro vkládání hotovosti, k výběrům hotovosti nebo převodům peněžních prostředků na platebním účtu, které se neřadí mezi platební transakce dle zákona o platebním styku. Jiný než platební účet se řídí obecnými ustanoveními o účtu v § 2662 až § 2668 občanského zákoníku a dále vlastní úpravou v pododdílu 3 obsahující § 2670 až § 2675, která se věnuje úrokům z peněžních prostředků na účtu, povinnosti připsání peněžních

---

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ § 210 odst. 3) zákona o platebním styku.

prostředků na účet, informační povinnosti o peněžních prostředcích a možnosti výpovědi smlouvy o účtu.⁹⁰

K poskytování úroku na jiném než platebním účtu při vkladu peněžních prostředků na účet je nezbytné jeho ujednání ve smlouvě o účtu. V některých případech může být založeno zákonnou úpravou nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci. Nikdy však nedochází k automatickému poskytování úroku. K připsání peněžních prostředků na účet dochází nejpozději následující pracovní den po dni, kdy ten, kdo účet vede, nabyt oprávnění s peněžními prostředky disponovat. Tato úprava pochopitelně nezabraňuje dřívějšímu připsání peněžních prostředků.⁹¹

Informační povinnost lze rozdělit na měsíční a roční oznámení. Ten, kdo vede účet, je povinen po uplynutí kalendářního měsíce detailně informovat majitele o jednotlivých částkách a datech připsání a odepsání peněžních prostředků na účtu společně s jejich adresáty a odesílateli. Měsíční informační povinnost bývá veřejností známá pod označením výpis z účtu. Roční informační povinnost obnáší zpřístupnění zůstatku peněžních prostředků po skončení kalendářního roku, který slouží také jako podklad při sestavování účetní závěrky. Význam informační povinnosti je stěžejní pro možnost využití reklamace u chybně realizovaných operací. Jedná se však o dispozitivní ustanovení, které občanský zákoník ponechává na vůli stran.⁹² Vypovězení smlouvy o jiném než platebním účtu ze strany majitele lze bez výpovědní doby s okamžitou účinností, a to bez ohledu na to, zda byla smlouva sjednána na dobu určitou či neurčitou. Majitel účtu může ihned disponovat se svými peněžními prostředky i při původně ujednaném závazku, podle kterého měly být uloženy na dobu určitou. Oproti majiteli účtu má ten, kdo účet vede, omezené možnosti jednostranného ukončení smlouvy. Výpověď bez výpovědní doby lze aplikovat pouze v jediném případě, a to, pokud majitel účtu podstatně poruší smluvní povinnost. V ostatních případech se tomu, kdo vede účet, umožňuje vypovědět smlouvu pouze

---

⁹⁰ LIŠKA, P. § 2670 [Úprava jiného než platebního účtu]. In: HULMÁK, M. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

⁹¹ KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9, s. 651-652.

⁹² LIŠKA, P. § 2673 [Informace o pohybech na účtu a zůstatku na účtu]. In: HULMÁK, M. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014): komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.

s měsíční výpovědní dobou, která začíná plynout měsícem následujícím po doručení výpovědi majiteli účtu.⁹³

Pokud si dovolím hodnotit právní úpravu výše uvedených institutů – smlouvy o účtu, platebního účtu a jiného než platebního účtu – docházím k závěru, že se jedná o poměrně spletné uspořádání. Jen s obtížemi si představím průměrného spotřebitele hledajícího právní oporu k bankovním produktům, který by byl schopen přiřadit a aplikovat jednotlivá ustanovení na jím využívané účty. Možná by situaci napomohlo vydefinování smlouvy o účtu výhradně jako smlouvy o platebních službách řídicí se zákonem o platebním styku. Tím by nemuselo hned na začátku docházet k potenciálně problematickému podřazování konkrétního účtu pod úpravu zákona o platebním styku, neboť by tato úprava jednoznačně vyplývala pro všechny typy těchto smluv. Ke zvážení by mohlo být i samotné přesunutí úpravy smlouvy o účtu do zákona o platebním styku a ponechání smluv pod zákon o platebním styku nespádajících v občanském zákoníku.

3.3.3. Vkladní knížka

Vkladní knížka se řadí mezi další zvláštní typ účtu. Z toho důvodu se na ni vztahují obecná ustanovení o smlouvě o účtu v § 2662 an. OZ a zároveň specifická úprava v § 2676 až § 2679 OZ. Vkladní knížka se od ostatních účtů odlišuje svým účelem, neboť je určena pouze pro vkládání nebo vybírání hotovosti z účtu a její smysl nespočívá v provádění převodů peněžních prostředků z jednoho účtu na účet. Stejně jako účet, který zaznamenává pohledávky za poskytovatelem účtu, také vkladní knížka představuje speciální evidenci o trvajícím vkladu na účtu, jeho výši a pohybech.

Na rozdíl však od jiných účtů, se vkladní knížka vyznačuje vyvratitelnou právní domněnkou, že se výše peněz na účtu shoduje se záznamem uvedeným ve vkladní knížce, čímž se považuje za prokázanou a nepodléhá procesnímu dokazování. Zpochybňovateli správnosti záznamů vkladní knížky náleží důkazní břemeno, které při jeho obhájení slouží jako důkaz opaku k vyvrácení domněnky. Zpochybňovatelem bude ve většině případů ten, kdo vede účet. Další specifikum vkladní knížky spočívá v nemožnosti disponovat s peněžními prostředky na účtu bez jejího hmotného předložení.⁹⁴

---

⁹³ KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9, s. 652-653.

⁹⁴ Tamtéž. KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol., s. 653-654.

Přesto se nejedná o cenný papír, ale o již výše uvedenou speciální evidenci o existující pohledávce a její výši, což bylo také potvrzeno rozsudkem Nejvyššího soudu.⁹⁵ Po provedení vkladu musí výstavce zaznamenat jeho výši do vkladní knížky a vkladní knížku následně předat majiteli účtu. Výstavce je povinen takto zaznamenat všechny změny zůstatku na účtu, aby byla zachována vzájemná jednotnost vkladní knížky a účtu. Pro absenci dispozice s vkladní knížkou zákon stanovuje dobu dvaceti let, a pokud během této doby nedojde k předložení vkladní knížky, dochází automaticky ke zrušení závazku vzniklého na základě smlouvy o účtu.⁹⁶

Vkladní knížka v České republice patří k nejstarším prostředkům určeným ke spoření. S přibývajícím časem však stále více ubývá na jejím využívání a dostává se do pozadí v porovnání s konkurenčními bankovními produkty. Zůstává otázkou dalších let, zda vkladní knížka bude existovat i nadále.

3.4. Elektronické peníze

Elektronické peníze zákon uvádí jako poslední skupinu peněz spadající do definice peněžních prostředků. Právě elektronické peníze se v moderním a rychle vyvíjejícím 21. století těší stále větší popularitě, která se projevuje i v nezbytnosti jejich vymezení a požadavku podrobnější úpravy v našem právním řádě. Společně s bezhotovostními peněžními prostředky se elektronické peníze řadí do kategorie dematerializovaných peněz, které jsou využívány pro finanční operace probíhající výhradně ve virtuálním prostředí. Přes jejich společný znak spočívající v absenci užití fyzické hotovosti u obou zmiňovaných typů peněz, elektronické peníze jsou odlišným institutem od peněz bezhotovostních.⁹⁷

První záznamy o elektronických penězích se objevily společně s prvními internetovými platebními službami již v polovině minulého století, v době vyznačující se vznikem a postupným rozmachem internetu. Časová spojitost zde není náhodná, neboť elektronické peníze fungují na základě internetových platebních systémů

---

⁹⁵ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014 sp. zn. 21 Cdo 884/2013

⁹⁶ LIŠKA, P. Účet, jednorázový vklad, akreditiv a inkaso v občanském zákoníku. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-722-5, s. 120-121.

⁹⁷ MARTINÁK, T. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, ISBN 978-80-87382-74-5, s. 45.

a jejich využití je závislé na připojení k internetu. Elektronické peníze nevznikaly za účelem nahrazení hotovosti, tedy jejich cílem nebylo eliminovat fyzické bankovky a mince jako takové. Jejich vznik směřoval spíše za účelem substituce hotovostních peněz při úhradě drobných finančních transakcí, tzv. mikroplateb, a to z důvodu úspory zbytečně vysokých transakčních nákladů, jejichž výše často přesahovala samotnou hodnotu transakce. Tím vznikla přímá konkurence pro nejpoužívanější bezhotovostní platební prostředek, a to Platební karty.⁹⁸

Dle zákonné definice elektronickými penězi chápeme peněžní hodnotu, která kumulativně naplňuje čtyři zákonem stanovené znaky, a to:

1. představuje pohledávku držitele elektronických peněz vůči jejich vydavateli,
2. je uchovávána elektronicky,
3. je vydávána proti přijetí peněžních prostředků za účelem provádění platebních transakcí a
4. je přijímána jinou osobou než samotným vydavatelem elektronických peněz.⁹⁹

Ze zákonné definice elektronických peněz výslovně vyplývá požadavek, aby peněžní hodnota představovala pohledávku. Občanský zákoník vymezuje pohledávku jako právo věřitele požadovat po dlužníkovi určité plnění vzniklé z konkrétního závazku a zároveň povinnost dlužníka toto právo splněním dluhu uspokojit.¹⁰⁰ Pohledávkou tedy rozumíme právo a předmětem tohoto práva plnění majetkové povahy dle vzniklého závazku. Pohledávkou nemůže být univerzálně přijímaný typ zboží. Z čehož vyplývá originální vyhranění definice elektronických peněz od ostatních forem digitálních peněz.¹⁰¹

Pro definici elektronických peněz je důležité zdůraznit, že se nejedná o synonymum s virtuální měnou. Zároveň elektronické peníze netvoří podkategorii virtuální měny ani naopak virtuální měna nepředstavuje podkategorii elektronických

---

⁹⁸ MARTINÁK, T. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, ISBN 978-80-87382-74-5, s. 47-48.

⁹⁹ § 4 zákona o platebním styku.

¹⁰⁰ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. § 1721 In: *Sbírka zákonů*. 3. února 2012. ISSN 1211-1244.

¹⁰¹ PAOUŠKOVÁ, Z., ŘEZNÍČKOVÁ, K., HOBZA, M., KOHAJDA, M., SEJKORA, T. a ZRŮST, L. *Peníze v právu a ekonomice*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s. ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-87382-70-7, str. 58-59.

peněz. Z toho důvodu by v praxi neměly být tyto pojmy zaměňovány. V dnešní době definici virtuální měny upravuje § 2 odst. 1 písm. l) zákona č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu, který virtuální měnu vymezuje jako „*elektronicky uchovávanou jednotku bez ohledu na to, zda má nebo nemá emitenta, a která není peněžním prostředkem podle zákona o platebním styku, ale je přijímána jako platba za zboží nebo služby i jinou osobou odlišnou od jejího emitenta*“. Dle vyjádření Ministerstva financí virtuální měna nereprezentuje pohledávku za jejich vydavatelem, a tedy nevzniká nárokovatelnost směny za hotovost, čímž se odlišuje od bezhotovostních peněžních prostředků a elektronických peněz.¹⁰²

Virtuální měna se oproti elektronickým penězům neřadí mezi peněžní prostředky a je měnou s neregulovaným právním statutem, její transakce nespádají pod úpravu zákona o platebním styku ani zákona o směnářské činnosti.¹⁰³ Dalším rozdílem je měnová jednotka, která u elektronických peněz představuje tradiční měnu (CZK, EUR, USD apod.), ale u virtuálních peněz měnu vymyšlenou - nepodloženou právní regulací, kdy virtuální měna není považována za plnohodnotnou národní měnu a ani za peněžní jednotku žádného existujícího státu. Virtuální měna představuje hodnotu vyjádřenou v digitální formě, používanou jako zvláštní prostředek směny, který může být evidován nebo obchodován v elektronické podobě.¹⁰⁴ Elektronické peníze akceptují subjekty odlišné od vydavatelů elektronických peněz, virtuální peníze obvykle přijímají užší skupiny osob např. v rámci určité komunity.¹⁰⁵ Vliv míry právní regulace ovlivňuje také možnost vydávání elektronických a virtuálních peněz, které se v případě elektronických peněz omezuje pouze na taxativně určené osoby mající oprávnění dle § 6 zákona o platebním styku. Z výše uvedeného vyplývá další rozdíl, který spočívá v typizaci rizik při užívání. Elektronické peníze ohrožuje především provozní riziko,

---

¹⁰² Vláda: Veřejná konzultace MF – Blockchain, virtuální měny a aktiva [online]. In: Právní rozhledy. 2018. č. 23-24, s. III [vid. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

¹⁰³ TVRDÝ, J., VAVRUŠKOVÁ, A. Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, ISBN 978-80-7400-688-3, str. 2.) § 2 [Povinné osoby].

¹⁰⁴ SINGER, M. *Bezpečnost internetových plateb a virtuální „měny“ z pohledu ČNB*. In: Fórum Zlaté koruny [online]. Česká národní banka, 21. dubna 2015, s. 7 [vid. 2020-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20150421_zlata_koruna.pdf

¹⁰⁵ European Central Bank. Virtual Currency Schemes [online]. Frankfurt am Main, 2012, s. 53 [vid. 2020-03-10]. ISBN 978-92-899-0862-7. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>

naproti tomu používání virtuálních peněz se spojuje s rizikem právním, úvěrovým, likvidním i provozním.¹⁰⁶

V praxi si lze vznik elektronických peněz představit následovně. Budoucí držitel elektronických peněz předá vydavateli určitou sumu peněžních prostředků, které může vydavatel převzít v hotovosti nebo bezhotovostním převedením z účtu budoucího držitele. Vydavatel obdrženou sumu peněžních prostředků přemění v elektronické peníze. Takovéto vydání elektronických peněz se uskutečňuje na základě smlouvy o vydání elektronických peněz, kterou mezi sebou uzavírá držitel a vydavatel elektronických peněz. Další podmínky vztahené k provádění platebních transakcí spojených s vydanými elektronickými penězi upravuje smlouva o platebních službách, jejíž existence se také předpokládá.¹⁰⁷

Pro budoucí využití vytvořených elektronických peněz se uživateli elektronických peněz zpřístupní určitá platforma k jejich čerpání. Platformu je možné podle způsobu užívání dělit do dvou skupin. První tvoří nástroj umožňující používání elektronických peněz, kterým je např. elektronická peněženka, aplikace pro mobilní telefon, tablet nebo chytré hodinky. Takovýto nástroj uvádí elektronický záznam výše peněžní hodnoty. Druhá varianta spočívá ve sdělení autentifikačních nástrojů umožňujících elektronické placení elektronickými penězi v rámci různých zúčtovacích platebních systémů.¹⁰⁸

Elektronické peníze je možné dále dělit podle jejich povahy na „Token – Based“ nebo „Balance – Based“. Token – Based elektronické peníze se vyznačují skutečnou virtuální kopií fyzických mincí. Jejich elektronická verze existuje v předem definovaných hodnotách s přidělenou jedinečnou číselnou hodnotou, jejíž účelem je znemožnit dvojitou úhradu stejnou mincí, tedy zabraňovat tzv. doublespending efektu. Rozšířenější však jsou Balance – Based elektronické peníze, které zachycují podobu kladného nebo záporného zůstatku na elektronickém účtu.¹⁰⁹

Další varianta dělení elektronických peněz vychází z povahy emitenta. Zde rozdělujeme elektronické peníze na bankovní a nebankovní v závislosti na tom,

---

¹⁰⁶ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7, s. 800-801.

¹⁰⁷ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k § 193 Práva a povinnosti při vydávání elektronických peněz: Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

¹⁰⁸ SCHLOSSBERGER, O. *Platební služby*. Praha: Management Press, 2012. 978-80-7478-510-8, s. 143.

¹⁰⁹ MARTINÁK, T. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, ISBN 978-80-87382-74-5, s. 48.

zda jsou elektronické peníze emitovány bankou, jakožto právnickou osobou, které byla za splnění zákonem stanovených podmínek udělena bankovní licence Českou národní bankou v souladu s ustanovením § 4 a n. zákona o bankách¹¹⁰ a také podle ustanovení § 9 a n. zákona o platebním styku¹¹¹ či nebankovním subjektem.¹¹²

Podle způsobu uchování peněžní hodnoty znázorňující elektronické peníze a formy zajištění této peněžní hodnoty se elektronické peníze člení na tzv. card-based e-money a tzv. server-based e-money. Jak napovídá název prvního typu, u card-based e-money dochází k zaznamenání peněžní hodnoty na konkrétním nosiči, se kterým přímo nakládá držitel elektronických peněz. Příkladem takového to nosiče bývá nejčastěji plastová karta, se kterou držitel elektronických peněz provádí individuální platby za zboží a služby jednoduchým načtením karty na čtecí zařízení přímo u prodávajícího. Druhý typ, server-based e-money, uchovává elektronické peníze na vzdáleném serveru a jejich správa probíhá prostřednictvím speciálního účtu pro elektronické peníze. Při úhradě za zboží a služby formou server-based e-money musí dojít k přihlášení ke speciálnímu účtu skrz počítačovou síť.¹¹³

V souvislosti s poslední uvedenou typologií elektronických peněz dochází k prohloubení problematiky oddělování elektronických peněz od bezhotovostních peněžních prostředků. Ačkoli trvá pravdivost informace v úvodu této kapitoly o elektronických penězích jako rozdílném institutu od peněz bezhotovostních, hranice jejich vzájemného vymezení se v některých pojmových znacích překrývají a tím komplikují rozpoznatelnost těchto dvou peněžních prostředků.¹¹⁴

Vydání elektronických peněz nastává na základě přijetí peněžních prostředků ve shodné výši se jmenovitou hodnotou budoucích elektronických peněz.¹¹⁵ Právní úprava výslovně stanovuje, že při přijetí peněžních prostředků, proti kterým následuje vydání elektronických peněz nebo při přenechání peněžních prostředků instituci elektronických peněz za účelem provedení platební transakce, se nejedná o vklad podle zákona o bankách. Díky nepodřazení pod definici vkladu neporušují instituce elektronických peněz zákaz přijímání vkladů od veřejnosti.

---

¹¹⁰ Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, § 4 a násl. In: *Sbírka zákonů*. 20. ledna 1992. ISSN 1211-1244.

¹¹¹ § 9 zákona o platebním styku.

¹¹² Tamtéž MARTINÁK, T.

¹¹³ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. Zákon o platebním styku: komentář. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1, s. 71.

¹¹⁴ Tamtéž BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, s. 70.

¹¹⁵ § 193 odst. 2 zákona o platebním styku.

Pokud by byly peněžní prostředky přijímány za jiným než uvedeným účelem, řídí se ustanoveními zákona o bankách a podléhají uvedenému zákazu. Napříč formálnímu vymezení se materiální jádro přijímání peněžních prostředků kvůli vydání elektronických peněz téměř shoduje s pojetím vkladu. Z tohoto důvodu se pro rozlišení od vkladů u peněžních prostředků na vydání elektronických peněz vyžaduje neprodlená výměna na elektronické peníze.¹¹⁶

Důležitost rozeznávání elektronických peněz a bezhotovostních peněžních prostředků v praxi významně dopadá na poskytování úroku. V případě elektronických peněz úprava zakazuje vydavatelům elektronických peněz poskytovat držitelům úroky či jiné výhody vztahující se k délce doby držení elektronických peněz držiteli. Oproti tomu ponechané peněžní prostředky na účtu se zpravidla úročí, s výjimkou zvláštní úpravy pro peněžní prostředky u poskytovatelů platebních služeb malého rozsahu.¹¹⁷

Elektronické peníze se specifikují možností jejich zpětné výměny. Zpětná výměna elektronických peněz znamená výměnu elektronických peněz na bankovky, mince či bezhotovostní peněžní prostředky, které jsou poskytovány ve výši rovnající se jmenovité hodnotě vyměňovaných elektronických peněz.¹¹⁸ Jedná se o opačný postup původně měněných peněžních prostředků na elektronické peníze. Umožnění kdykoli, během trvání smluvního vztahu, zažádat o zpětnou výměnu elektronických peněz, napomáhá vybudování důvěryhodnosti elektronických peněz a vytvoření jistoty pro jejich držitele.

Vydavatel učiní zpětnou výměnu v rozsahu držitelovi žádosti při zažádání předem dnem zániku smluvního závazku. Po uplynutí jednoho roku od zániku závazku ze smlouvy dochází k oslabování rozsahu výměnné povinnosti. V mezidobí trvajícím od zániku závazku ze smlouvy do jednoho roku se poskytuje výměna v plném rozsahu. Právo na zpětnou výměnu se řadí mezi majetková práva, na která se vztahuje promlčení.

---

¹¹⁶ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k Ochráně peněžních prostředků § 79-83: Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

¹¹⁷ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. Zákon o platebním styku: komentář. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1, s. 71-72.

¹¹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES, čl. 11.

Specifikem počátku promlčecí lhůty pro zpětnou výměnu je odložení jejího běhu na den zániku závazku ze smlouvy o vydání elektronických peněz.¹¹⁹

Vydavatele zavazuje předšmluvní informační povinnost o podmínkách zpětné výměny, kterou musí vůči držiteli splnit minimálně pro otázky o rozsahu a nákladech zpětné výměny. Nesprávně informovaného držitele, jenž iniciuje uzavření smlouvy, zákon opravňuje ke zpětvzetí návrhu do momentu vydavatelova přijetí.¹²⁰

Zpětná výměna se poskytuje zpravidla bezplatně. Výjimky úplatnosti mohou nastat z taxativně stanovených důvodů při předchozím smluvním ujednání a za předpokladu dodržení přiměřenosti úplaty reagující na reálně vzniklé náklady. Taxativní důvody uvádí žádost držitele podaná přede dnem ukončení závazku ze smlouvy o vydání elektronických peněz, podaná více než jeden rok po tomto dni nebo při vypovězení závazku ze smlouvy o vydání elektronických peněz uzavřeného na dobu určitou. V situaci podání žádosti po zániku závazku, nejpozději do jednoho roku od tohoto momentu, se jedná o bezplatně poskytovanou zpětnou výměnu.¹²¹

---

¹¹⁹ BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. Zákon o platebním styku: komentář. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1, s. 609-611.

¹²⁰ § 194 a § 195 zákona o platebním styku.

¹²¹ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku ke Zpětné výměně elektronických peněz § 194-196: Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

4. Elektronické formy platebních prostředků

V éře předcházející elektronickému bankovníctví byli klienti nuceni žádat o platební služby osobně, písemně vyplňovat předtištěné formuláře a následně je předávat ke zpracování pracovníkům banky. Při manuálním zadávání a přepisování formulářů se zvyšovala pravděpodobnost chybovosti u vyřizovaných platebních služeb, která se ve svém důsledku mohla promítnout na ztrátě bankovní klientely.

Motivátorem změny konzervativního bankovníctví se stala snaha o úsporu nákladů a zatraktivnění poskytovaných služeb, která měla inovativním bankám přinést konkurenční výhodu na stále se rozrůstajícím finančním trhu. Zredukování nákladů se nejprve odvíjí od snížení variabilních nákladů připadajících na jednu transakci, které se viditelně promítají pouze při větším objemu. Fixní náklady¹²² v důsledku inovace dočasně vzrostou a jejich úspora vzniklá v důsledku modernizace se projevuje až po delším časovém období.¹²³

Při zatraktivnění poskytovaných služeb platební instituce cílily na zjednodušení, urychlení, zkvalitnění či zvýšení dostupnosti svých služeb, a právě to elektronické bankovníctví prostřednictvím elektronických platebních prostředků přineslo.¹²⁴ Elektronickým bankovníctvím se rozumí poskytování bankovních produktů a služeb skrz elektronické cesty. Začátek vývoje elektronického bankovníctví se spojuje se vznikem platební karty.¹²⁵

Zákon o platebním styku i do něj transponovaná směrnice PSD 2, pravděpodobně právě v souvislosti s dynamickým vývojem v oblasti IT technologií, definují platební prostředek velmi široce.¹²⁶ Pod platebním prostředkem lze rozumět „zařízení nebo soubor postupů dohodnutých mezi poskytovatelem a uživatelem, které jsou vztaheny k osobě uživatele a kterými uživatel dává platební příkaz“.¹²⁷ Současná právní úprava vycházela mimo jiné z analýzy dopadu původní směrnice PSD 1 a z konzultací vztahujících

---

¹²² Např. snížení fixních nákladů v důsledku menšího počtu zaměstnanců nebo uzavření pobočky.

¹²³ PŘÁDKA, M.; KALA, J. *Elektronické bankovníctví: rady a tipy*. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-328-5, s. 3-5.

¹²⁴ Tamtéž PŘÁDKA, M.; KALA, J. s. 3-5.

¹²⁵ POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9. s. 110.

¹²⁶ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku § 2 odst. 1 písm. d): Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

¹²⁷ § 2 odst. 1. písm. d) zákona o platebním styku.

se k Zelené knize vydané Evropskou komisí zabývající se budoucím postupem pro dosažení integrovaného evropského trhu při úhradách platebními kartami, platbami přes internet či mobilním telefonem¹²⁸. Úprava cílila na připravení takové právní úpravy, jež se svým vymezením bude způsobilá adaptovat novým technologickým inovacím.

Obšírnost vymezení platebního prostředku dopadá na formu platebního prostředku, který může být reprezentován v hmotném zařízení i v nehmotném souboru postupů, popřípadě v zařízení spojujícím hmotné i nehmotné prvky dohromady. Nehmotné platební prostředky, vycházející ze souboru procedur nebo předem dohodnutých postupů mezi uživatelem a poskytovatelem platební služby, obsahují osobní hesla jako PIN kódy či transakční kódy, kombinaci přihlašovacího jména a hesla nebo softwarového vybavení. Právě internetové a mobilní bankovníctví zakládající se na softwarových platformách lze také řadit mezi nehmotné platební prostředky. V případě fyzických platebních prostředků se nejčastěji využívají platební karty nebo mobilní telefony.¹²⁹

4.1. Platební karty

V současné době platební karty představují jeden z nejpoužívanějších nástrojů bezhotovostního platebního styku. Český právní řád zařazuje platební karty mezi platební prostředky ve smyslu znění § 2 odst. 1 písm. d) zákona o platebním styku, jejich přesnou definici však nepřináší. Jednotné požadavky platebních karet s detailními parametry přinášejí mezinárodní standardy ISO. Obecné fyzikální vlastnosti vyžadované u všech typů platebních karet upravuje norma ISO/IEC 7810.¹³⁰

Tato norma především zavádí výrobu platebních karet z třívrstvého PVC, standardní rozměry 85,6mm x 54mm x 0,76 mm a nezbytné údaje na lící a rubové

---

¹²⁸ Evropská komise. *Zelená kniha: Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu* [online]. 11. ledna 2012, s. 26 [vid. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/CS/1-2011-941-CS-F1-1.Pdf>

¹²⁹ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku § 2 odst. 1 písm. d); Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

¹³⁰ International Standards and Conformity Assessment for all electrical, electronic and related technologies: *ISO/IEC 7810:2019 Identification cards - Physical characteristics* [online]. In: Geneva, Switzerland, 2019 [vid. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://webstore.iec.ch/publication/66300>

straně. Na lici platební karty musí být vyznačeno specifické číslo platební karty¹³¹, BIN - Bank Identification Number¹³², platnost karty, jméno držitele, název s logem vydávající banky, označení karetní společnosti a záznam dat. Rub platební karty často uvádí magnetický proužek, podpisový proužek a CVC/CVV¹³³ kód pro vzdálené platební transakce bez hmotného použití karty.¹³⁴ Pro bezkontaktní čipové karty reguluje další podmínky norma ISO/IEC 14443¹³⁵, která definuje fyzikální profil karet s vazbou na blízko.¹³⁶ S touto normou ISO se spojuje také NFC¹³⁷ technologie, která na krátkou vzdálenost zprostředkovává bezkontaktní komunikaci dvou elektronických zařízení nacházejících se v těsné blízkosti.¹³⁸

Pro pochopení funkčního hlediska platební karty je důležité její určení. Česká bankovní asociace platební kartu vymezuje jako „*kartu, s jejíž pomocí lze platit za zboží a služby u většiny prodejců a vybírat hotovost v bankomatech, případně využívat jiné služby, které bankomat nabízí (např. nabití kreditu na mobilním telefonu nebo podání platebního příkazu)*“.¹³⁹ Sdružení pro bankovní karty uvádí stručnější definici a vidí v platebních kartách nástroj sloužící k bezhotovostní úhradě zboží a služeb nebo k výběru hotovosti.¹⁴⁰ Pod platební kartou si tedy lze představit kartu využívanou především k bezhotovostní úhradě spotřebních výdajů, výběru hotovosti v bankomatech a k dalším zprostředkovaným službám.

---

¹³¹ Číslo platební karty umožňuje prostřednictvím prvních dvou číslic identifikovat druh karty, dalších pět čísel představuje vydavatele karty a zbylá čísla rozpoznávají konkrétního držitele platební karty.

¹³² Bankovní identifikační číslo (BIN) je originální série čísel určená platebním kartovým systémem majoritním členům asociace. BIN rozeznává druh karty a vydavatele karty. BIN je součástí identifikačního čísla karty.

¹³³ CVV = Card Validation Value / Hodnota ověření karty, CVC = Card Validation Code / Kód ověření karty. CVV i CVC spadá pod kontrolní kód, který představuje bezpečnostní prvek zabráňující falšování nebo manipulování s údaji na kartě. Kontrolní kód se nachází na magnetickém a podpisovém proužku. CVV (Visa) a CVC (Mastercard) se odlišují karetní asociací.

¹³⁴ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0195-2, s. 43.

¹³⁵ Původní název ISO/IEC 14443 Bezkontaktní karty s integrovanými obvody – Karty s vazbou na blízko byl v roce 2018 kvůli rozvoji technologií a jejich nezávanosti pouze na karty pozměněn na obecnější název Karty a bezpečnostní zařízení pro osobní identifikaci – Bezkontaktní objekty na blízko.

¹³⁶ International Standards and Conformity Assessment for all electrical, electronic and related technologies: *ISO/IEC 14443-1:2018 Cards and security devices for personal identification - Contactless proximity objects*. In: Geneva, Switzerland, 2018 [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://webstore.iec.ch/publication/62997>

¹³⁷ NFC – Near Field Communication

¹³⁸ *The Near Field Communication Forum: About the Technology* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://nfc-forum.org/what-is-nfc/about-the-technology/>

¹³⁹ Česká bankovní asociace: *Slovníček pojmů: Platební karta* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/platebni-karta>

¹⁴⁰ Sdružení pro bankovní karty: *Slovník oblast platebních karet: Platební karta* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/slovník_platebni_karty.html

V Československu dle statistiky Sdružení pro bankovní karty bylo do roku 1989 vydáno pouze tisíc platebních karet. Opravdový rozvoj mezinárodních platebních karet vyvolal až pád komunistického režimu, který umožnil vzestup zahraničního platebního styku.¹⁴¹

Dlouholetá izolace však vedla v České republice k odlišnému vývoji platebních karet. Banky se ponaučily ze zkušeností západních bank, nenechaly prostor pro vznik šekové fáze a rovnou začaly investovat do moderních řešení – bankomatů a debetních karet.¹⁴² Během několika následujících let docházelo k postupnému zacelování bankovní skuliny platebních karet. V roce 1993 činil počet vydaných karet již 375 000 ks, za další tři roky vzrostl téměř o 3,5násobek a v roce 2000 dosahoval počtu téměř 4 milionů¹⁴³ vydaných karet, které v této době představovaly vlastnictví každého druhého obyvatele¹⁴⁴ v produktivním věku.¹⁴⁵

Platební karty lze rozčlenit podle několika kritérií, mezi nejvýznamnější z nich patří:

➤ *zaznamenání dat*

- **embosovaná karta** – Prostřednictvím hmatatelného reliéfního písma vyznačujícího identifikační údaje představuje nejširěji využitelnou platební kartu, která dovoluje úhradu přes mechanickou čtečku použitelnou při nefunkčnosti připojení k elektronickému terminálu.¹⁴⁶
- **karta s magnetickým záznamem** – Platební karta obsahující magnetický proužek, v němž se zachycují identifikační data

---

¹⁴¹ JURÍK, P. Platební karty: ilustrovaná historie placení. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-498-2. s. 179.

¹⁴² Tamtéž JURÍK, P.

¹⁴³ Přesný počet činil 3 961 000 ks vydaných platebních karet.

¹⁴⁴ ČSÚ [Český statistický úřad]. *Vybrané demografické údaje (1989-2018)* [tabulka]. In: *Česká republika od roku 1989 v číslech* 12.12.2019 [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/91917748/32018119_0101.pdf/0644d54b-c584-4a0f-8257-487066abfac1?version=1.0

¹⁴⁵ Sdružení pro bankovní karty. *Statistiky: Historie od roku 1989* [tabulka]. [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: http://statistiky.cardzone.cz/download/historie_od_1989.pdf

¹⁴⁶ *Česká bankovní asociace: Slovníček pojmů: Embosovaná platební karta* [online]. [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/embosovana-platebni-karta>

společně s daty o platebních transakcích, vedla ke vzniku elektronických transakcích zprostředkovaných platebními kartami. Magnetický proužek se skládá z většího množství drobných kovových částíček umožňujících jejich zmagnetizování, díky čemuž uchovávají požadované informace. První platební karta s magnetickým záznamem se používala od roku 1971.¹⁴⁷

- **karta čipová** – Platební karta vpředu opatřená čipem s mikroprocesorem zajišťuje v porovnání s magnetickým proužkem vyšší úroveň bezpečnosti a rozsáhlejší využití způsobené větší pamětí čipu.¹⁴⁸ Čipová karta někdy bývá označována jako tzv. chytrá karta, neboť neplní funkci obyčejného paměťového media, nýbrž funguje pomocí hardware a software mikropočítačové technologie s vlastním operačním a souborovým systémem.¹⁴⁹
- **hybridní karta** – Platební karta kombinující záznam na magnetickém proužku a čipu. Využití záznamového nosiče se odvíjí od technologie, kterou vyžívá konkrétní platební terminál.¹⁵⁰
- **laserový záznam** – Zaznamenání dat probíhá shodně jako u CD disků formou vypalování a jejich následné prepisování není možné. Z toho důvodu dominují velkou pamětí, kterou kompenzuje vysoká pořizovací cena media. Z důvodu

---

¹⁴⁷ SCHLOSSBERGER, O; HOZÁK, L. *Elektronické platební prostředky*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-073-4, s. 65.

¹⁴⁸ MÁČE, M, *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-1725-5. s. 61.

¹⁴⁹ VYCHODIL, J. *Princip a zabezpečení platebních karet*. In: Elektrorevenue [online]. 2015, 17(3), s. 60-64 [vid. 2020-04-03]. ISSN 1213-1539. Dostupné z: <http://www.elektrorevue.cz/cz/download/princip-a-zabezpeceni-platebnich-karet-1-1-1/>

¹⁵⁰ *Sdružení pro bankovní karty: Slovník oblast platebních karet: Hybridní karta* [online]. [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/slovník_platebni_karty.html

nepřiměřených nákladů a snadnosti kopírování zaznamenaných dat se karty s laserovým záznamem v bankovníctví nevyužívají.¹⁵¹

➤ *způsob zúčtování platebních transakcí*

- **charge karta** – Charge karta se řadí mezi úvěrovou platební kartu s odloženou splatností uskutečněných částek do obdržení souhrnného výpisu, kterou lze platit do výše sjednaného úvěrového rámce po stanovenou dobu, přičemž do dne splatnosti nedochází k úročení čerpané částky.¹⁵² Držitele charge karty při používání nepodmiňuje výše stavu jeho bankovního účtu, splnění závazku spočívá ve schopnosti uhradit platby ve stanoveném čase. Úhrada probíhá prostřednictvím bankovního převodu nebo častěji přímým inkasem banky z účtu klienta.¹⁵³
- **kreditní karta** – Kreditní karta představuje nástroj k čerpání spotřebního úvěru, který umožňuje postupné splácení v delším časovém období a zároveň průběžné čerpání přímo z účtu vydavatelské banky. Kreditní kartu lze proti úvěru k charge kartě splácet po částech nebo najednou dle individuálně ujednaných podmínek, pokaždé s minimální výší úvěrové splátky. Kreditní karty se pojí s vyšší úrokovou sazbou¹⁵⁴, která vychází z větší rizikovosti pro banky, nepředvídatelnosti jednání držitele kreditní karty a z absence záruk například ve formě ručení.¹⁵⁵ Z toho důvodu nedochází k neomezenému zprostředkování kreditních karet, to naopak podléhá důkladné kontrole bonity potencionálního klienta. Mezi konkurenční podmínky ovlivňující výběr kreditní karty spadá kromě výše úrokové sazby doba

---

¹⁵¹ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0195-2, s. 42-43.

¹⁵² *Sdružení pro bankovní karty: Slovník oblast platebních karet: Charge karta* [online]. [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/slovník_platebni_karty.html

¹⁵³ SCHLOSSBERGER, O; HOZÁK, L. *Elektronické platební prostředky*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-073-4, s. 60.

¹⁵⁴ Při vynechání prémiových kreditních karet se výše úrokové sazby pro rok 2020 pohybuje mezi 19-25 %.

¹⁵⁵ JURÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0195-2, s. 47.

bezúročného období, cena za vedení karty či požadavek minimální útraty. Poskytovatelé kreditních karet se kromě těchto nezbytných kritérií snaží zaujmout dalšími doplňkovými službami jako např. bonusovými programy a slevami, CashBacky, cestovním pojištěním zdarma, prodlouženou zárukou.¹⁵⁶

- **debetní karta** – Debetní karta patří k nejmladším a v dnešní době nejvyužívanějším platebním kartám. V běžné praxi bývá označením často zaměňována s kreditní kartou. Debetní karta umožňuje čerpat vlastní prostředky z běžného nebo obdobného účtu, s tímto účtem se pojí, po zpracování platební transakce reflektuje okamžité změny stavu účtu, přičemž držitelé karty umožňuje zprostředkovat platby pouze do výše disponibilního zůstatku na tomto účtu. Mezi finanční operace s debetní kartou spadá výběr peněz v hotovosti, bezhotovostní platby u obchodníků nebo na internetu.¹⁵⁷

Statistické údaje Evropské unie sledované od přistoupení České republiky ukazují v oblasti používání platebních karet soustavné rostoucí tendence. Platební karty byly již v roce 2004 s počtem 20 miliard uskutečněných platebních transakcí nejrozšířenějším bezhotovostním platebním nástrojem v Evropské unii. V následujících letech nedocházelo ke zpomalení růstu, v roce 2012 se počet uskutečněných transakcí zdvojnásobil na 40 miliard a získal absolutní náskok¹⁵⁸ nad nástroji platebního styku ve formě příkazu k inkasu a příkazu k úhradě, který ještě v roce 2004 měl porovnatelnou četnost využití.¹⁵⁹

---

¹⁵⁶ Banky.cz. *Kreditní karta v sobě skrývá nástrahy i spoustu výhod. Podívejte se, komu se vyplatí* [online]. Top-in.cz, 13.11.2019 [vid. 2020-03-31]. ISSN 2464-4579. Dostupné z: <https://www.banky.cz/clanky/kreditni-karta-v-sobe-skrывa-nastrahy-i-spoustu-vyhod-podivejte-se-komu-se-vyplati/>

¹⁵⁷ SCHLOSSBERGER, O; HOZÁK, L. *Elektronické platební prostředky*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-073-4, s. 63.

¹⁵⁸ Od roku 2000 do roku 2012 vzrostly platební transakce provedené platební kartou o více jak 10 %, oproti průměrnému 5 % růstu plateb přes příkaz k úhradě či příkaz k inkasu.

¹⁵⁹ European Central Bank. *Card Payments in Europe – a renewed focus on SEPA for cards* [online]. Frankfurt am Main, 2014, s. 80 [vid. 2020-04-01]. ISBN 978-92-899-1363-8. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/cardpaymineu_renfoconsepaforcards201404en.pdf

Z poslední statistiky Evropské centrální banky z července 2019 se za rok 2018 v Evropské unii realizovalo téměř 140 miliard platebních transakcí představujících roční nárůst o 8,8 %, ze kterých tvoří objem platebních transakcí z České republiky téměř 2 miliardy s takřka dvojnásobným ročním růstem 15,2 % oproti průměru Evropské unie. Z uvedených 140 miliard transakcí bylo 55 %¹⁶⁰ realizováno prostřednictvím platebních karet, které z necelých 80 % tvořily karty debetní.¹⁶¹

4.1.1. Bankomat

Do způsobů využívání platební karty se řadí výběry a vklady hotovosti prostřednictvím bankomatu. Uvedení prvního prototypu anglického bankomatu¹⁶² v roce 1967¹⁶³ vedlo v bankovníctví k dalším inovacím a svou důležitostí se bankomat zařadil mezi 100 nejvýznamnějších vynálezů 20. století. Kvůli využívání bankomatů se iniciovala změna platebních karet na plastové karty s magnetickým proužkem a osobním identifikačním kódem PIN. Původní účel bankomatu jako pokladního výdejového stroje byl již překonán. Samotný bankomat lze dnes definovat jako samoobslužné multifunkční zařízení umožňující pomocí platební karty výběr peněžních prostředků v bankovkách, vklad bankovek a další dostupné služby, např. zadání platebního příkazu, změna PINu na kartě, zjištění zůstatku na účtu.¹⁶⁴

Dle funkčnosti a přístupnosti lze rozdělit bankomat na klientskou a operátorskou část. Klientská zpřístupňuje držitelům platebních karet obslužnou zónu s monitorem, klávesnicí, čtečkou karet, výplatním slotem a tiskárnou účtenek.

---

¹⁶⁰ Příkaz k úhradě se podílel přibližně 23 % a příkaz k inkasu 18 %. Zbývající minoritní počet plateb byl realizován pomocí šeku, elektronických peněz a ostatních platebních služeb.

¹⁶¹ Vlastní výpočty ze statistik ECB In: European Central Bank. *Statistical Data Warehouse – Payments Statistics* [online]. [vid. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001520>

¹⁶² V době zavedení označovaný jako *peněžní automat*.

¹⁶³ V ten samý rok došlo k vynalezení bankomatu ATM (*Automated Teller Machine*) jako automatického pokladníka, jehož prototyp byl po téměř 5ti milionové USD investici zprovozněn v roce 1969 a roku 1973 Američanem Donem Wetzelem, společně s inženýry Tomem Barnesem, Georgem Chastainem a Jackem Gebhartem, patentován.

¹⁶⁴ *Česká bankovní asociace: Slovníček pojmů: Bankomat* [online]. [vid. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/bankomat>; *Sdružení pro bankovní karty: Slovník oblast platebních karet: Bankomat* [online]. [vid. 2020-04-01]. Dostupné z: http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/slovník_platebni_karty.html

Operátorská obsahující trezor s výplatním a kódovacím modulem slouží výhradně pro obsluhu bankomatu.¹⁶⁵

V následujících letech se v důsledku pokračující digitalizace očekávají změny ovlivňující provozování bankomatů. Částečný přechod na bezhotovostní formu placení společně s online bankovníctvím může ovlivňovat dosavadní způsob provozování bankomatů, jakožto podstatných nástrojů pro následné hotovostní platby.

V poslední době nově využívané digitální formy placení elektronickými peněženkami či mobilními aplikacemi rozšiřují nabídku a částečně snižují klientelu závislou na funkčnosti bankomatů. Přesto zde zůstává několik argumentů obhajujících zachování bankomatů a hotovosti jako takové i pro budoucí období. Někteří klienti upřednostňují anonymitu a nedohledatelnost plateb, stejně jako okamžitost transakce, nezávanost na mobilní telefon či jiné elektronické zařízení, které jim přináší pouze hotovostní forma placení. Svou roli hraje také psychologická rovina hmatatelnosti bankovek, pocitu vlastní kontroly, která se obzvláště projevuje při nedůvěře v bankovní systém, popřípadě u nového a málo vžitého způsobu placení, jež společně s nedostatečnou zkušeností vyvolává strach.¹⁶⁶

Domnívám se, že právě z těchto důvodů lze nadále očekávat nutnost existence hotovosti. Závislost na hotovosti se však bude ve společnosti snižovat, neboť někteří upřednostní moderní elektronické formy placení. Samozřejmě rychlost tohoto přechodu i četnost se vyvíjí v každé zemi jinak, přičemž vychází nejen z ekonomické situace dané země, ale také z historického, kulturního a společenského chování jejího obyvatelstva.¹⁶⁷

---

¹⁶⁵ KLUFA, F. *Elektronické platební prostředky: jak se vyhnout rizikům* [online]. Praha: Sdružení českých spotřebitelů, 2013. Průvodce spotřebitele, s. 11 [vid. 2020-04-04]. ISBN 978-80-87719-07-7. Dostupné z: <https://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitel/89-elektronicke-platebni-prostredky-jak-se-vyhnut-rizikum.pdf>

¹⁶⁶ Deloitte. *FinTech v ČR i ve světě: Vliv nových technologií na finanční sektor* [online]. Listopad 2018, s. 20 [vid. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/financial-services/FinTech_v_CR_i_ve_sвете_v2.pdf

¹⁶⁷ GROEN, W.; KILHOFFER, Z.; MUSMECI, R. *The Future of EU ATM Markets: Impacts of digitalisation and pricing policies on business models* [online]. Centre for European Policy Studies, Brussels: 2018, s. 135 [vid. 2020-04-03]. ISBN 978-94-6138-700-4. Dostupné z: https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2018/10/20181005_FutureofATM_0.pdf

4.1.2. Platební terminál

Platební terminál představuje další nezbytný vynález spojený s užíváním platebních karet. Zvyšující se využívání platebních karet se pojilo s rostoucí administrativou obchodníků při vyplňování papírových dokladů, které byly zasílány bance nebo kartové společnosti k proplacení. Společně s úměrně tomu odpovídající rostoucí administrativou bank zpracovávajících tyto obdržené doklady a autorizace. Z tohoto důvodu byla silná motivace na nalezení časově úspornějšího a jednoduššího řešení. Tím se již v polovině 70. let stal elektronický platební terminál¹⁶⁸, který autorizuje platební transakce přímo na obchodním místě a napomáhá jejich vypořádání přeposláním dat o platební transakci přímo jejímu zpracovateli. Platební terminál tak výrazně zjednodušil zpracování bezhotovostních plateb.¹⁶⁹

Dnešní platební terminál tvoří čtyři části – základní *jednotka* s displejem, numerickou klávesnicí, čtečkou magnetických či čipových karet, procesorovou jednotkou, paměťovými bloky a dalšími moduly; *tiskárna* vydávající klientské stvrzenky, jež může být také součástí základní jednotky; *komunikační modul s napájecím zdrojem* a *PIN PAD zařízení* určené zejména pro separované zadávání PIN kódu a mnohdy obsahující druhou čtečku platebních karet.¹⁷⁰

4.2. Bezkontaktní platby

Bezkontaktní technologie přináší nový způsob předávání dat mezi kartou, mobilním telefonem či jiným zařízením a platebním terminálem obchodníka, u něhož má být platba provedena. Bezkontaktní platby fungují pomocí NFC technologie¹⁷¹ zajišťující komunikaci a předávání informací mezi zařízeními pomocí radiové frekvence. Obecně dnes zařízení fungujících na NFC technologii přibývá. Dnes se mezi nejběžnější řadí debetní a kreditní karta, pre-paid karta, nálepky a přívěsky na klíče, mobilní zařízení –

---

¹⁶⁸ Označení EFT POS – Electronic Funds Transfer at Point of Sale / Elektronický přenos dat v místě prodeje využívány pro elektronický platební terminál schopný přečíst data z platební karty a předat data o transakci zpracovateli.

¹⁶⁹ JURÍK, P. Platební karty: ilustrovaná historie placení. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-498-2. s. 108.

¹⁷⁰ SCHLOSSBERGER, O; HOZÁK, L. *Elektronické platební prostředky*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-073-4, s. 127-128.

¹⁷¹ Plný název uveden v předchozí kapitole 4.1 Platební karty.

nejčastěji smartphone a tablet, a také chytrá zařízení, které může mít člověk přímo na sobě – chytré hodinky a náramky. K uskutečnění platby postačí přiblížit zařízení k označenému místu na platebním terminálu ve vzdálenosti několika centimetrů. Bezkontaktnost pouze na malou vzdálenost zabraňuje zneužití karty na dálku.¹⁷² U menších plateb do 500 Kč se nevyžaduje zadávání PIN kódu. Přesto bezkontaktní platby pracují s algoritmem vyžadujícím náhodné ověření držitele prostřednictvím PIN kódu, čímž se opět předchází případnému zneužití karty. Bezkontaktní placení tak přináší zrychlení plateb, a to o 2 - 4krát kratší interval čekání než v případě plateb kontaktních.¹⁷³

4.3. Internetové bankovníctví

Od chvíle, kdy se internet začal stávat každodenní součástí života lidí, začaly banky směřovat jeho využití nejen na nové elektronické platební metody, ale také na zlepšení komfortu svých klientů a na zajišťování vyšší ziskovosti banky vlivem snižujících se provozních nákladů. Vliv konkurence v retailovém i korporátním bankovníctví motivoval banky k inovativním přístupům. Rychlost rozmachu v konkrétních zemích záležela také na vnějších faktorech jako například na množství investic vyhrazených technologiím, úrovni širokopásmového připojení, dostupnosti internetu či neméně významné dovednosti koncových uživatelů manipulovat s novými technologiemi. Samozřejmě, čím více se v dané zemi sbíhá vnějších faktorů, tím snáze a rychleji se internetové bankovníctví zavádí.¹⁷⁴

Internetové bankovníctví představuje jednu z nejvyužívanějších forem elektronického bankovníctví, které Česká bankovní asociace vymezuje jako určitou platformu poskytující bankovní služby bez sítě poboček, pouze prostřednictvím online

---

¹⁷² European Payments Council. *Contactless: A convenient way to pay* [online]. Brussels, 2016-09-02, s. 2 [vid. 2020-04-03]. Dostupné z:

https://www.europeanpaymentscouncil.eu/sites/default/files/KB/files/EN_contactless_leaflet.pdf

¹⁷³ KLUF, F. *Elektronické platební prostředky: jak se vyhnout rizikům* [online]. Praha: Sdružení českých spotřebitelů, 2013. Průvodce spotřebitele, s. 11 [vid. 2020-04-03]. ISBN 978-80-87719-07-7. Dostupné z: <https://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitel/89-elektronicke-platebni-prostredky-jak-se-vyhnout-rizikum.pdf>

¹⁷⁴ Arnaboldi, F.; Claeys, P. *Internet Banking in Europe: a comparative analysis* [online]. In: Research Institute of Applied Economics 2008, University of Barcelona. Barcelona, 2008 [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: http://www.ub.edu/irea/working_papers/2008/200811.pdf

systemů, kterými mohou být webové sítě a řešení elektronického obchodu.¹⁷⁵ Právním vymezením internetové bankovnictví spadá mezi platební prostředky ve znění zákona o platebním styku.¹⁷⁶

Internetové bankovnictví umožňuje jednu ze tří forem plateb přes internet (elektronických plateb či e-plateb). E-platebami se rozumí platební transakce uskutečňované prostřednictvím internetu. Mezi e-plateby internetového bankovnictví spadá příkaz k úhradě nebo příkaz k inkasu, u kterých plátce provádí autentizaci prostřednictvím internetového bankovního portálu. Zbylé dvě formy e-plateb zajišťují transakce platební kartou na dálku přes internet a platby prostřednictvím poskytovatelů e-plateb, u kterých si spotřebitel zřídil zákaznický účet. Z tohoto účtu se čerpají finanční prostředky již dříve zasláné například bankovním převodem nebo platbou platební kartou.¹⁷⁷

Kromě uváděných e-plateb, zprostředkovává internetové bankovnictví skrze webové rozhraní nepřetržitý přístup k bankovním účtům, jejich správě, zjištění zůstatku a dalším službám, díky nimž se garantuje nepřetržitý kontakt uživatelů s bankou.¹⁷⁸ Jednoduchost využívání podporuje absence dodatečných technických požadavků na stahování speciálních programů či aplikací. Pro fungování internetového bankovnictví postačuje pouze připojení k internetu z jakéhokoli počítače a přístup do webového prohlížeče. Kvalitu poskytovaných bankovních služeb neovlivňuje osobní kontakt mezi uživatelem a bankou, což může být subjektivně hodnoceno jako pozitivum či jako negativum u uživatelů vyžadujících osobní přístup jejich bankovních poradců. Přesto však internetové bankovnictví přináší oběma typům uživatelů nepřetržitou možnost komunikace s bankou z pohodlí domova.¹⁷⁹

Rostoucí oblibu internetového bankovnictví v České republice dokládají data z Eurostatu prezentující podíl uživatelů internetového bankovnictví ve věku 16 až 74 let, jež se v posledních deseti letech navýšil z 18 na 68 %. Při porovnání výsledků

---

¹⁷⁵ Česká bankovní asociace. *Slovníček pojmů: Internetové bankovnictví* [online]. [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/internetove-bankovnictvi>

¹⁷⁶ Viz úvodní vymezení v této kapitole Elektronické formy platebních prostředků.

¹⁷⁷ Evropská komise. *Zelená kniha: Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu* [online]. 11. ledna 2012, s. 26 [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/CS/1-2011-941-CS-F1-1.Pdf>

¹⁷⁸ S výjimkou případů planových odstavek, o kterých banky předem informují své klienty.

¹⁷⁹ UKEssays. *Analysis Of Internet Banking* [online]. Listopad 2018, UK [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.ukessays.com/essays/marketing/advantages-and-disadvantages-of-internet-banking-marketing-essay.php>

s Evropskou unií dochází v České republice od roku 2014 k nepřetržitému růstu, který převyšuje průměrné hodnoty EU28.¹⁸⁰ Také do budoucna se očekává zvyšující se tendence využívání internetového bankovníctví, kdy možná část těchto uživatelů začne spravovat své bankovní produkty prostřednictvím dalšího nástroje přímého bankovníctví – mobilního bankovníctví.

4.4. Mobilní bankovníctví

Mobilní telefony, které se staly sedmým nejpoužívanějším masovým médiem, dosáhly dle počtu aktivních smluv s telefonními operátory 86,7procentní míry rozšíření. Tato míra představuje užívání mobilního telefonu u 6 miliard lidí, jež motivuje k dalšímu rozvoji a výzkumu v oblasti mobilního bankovníctví.¹⁸¹ V současnosti připravovaná inovativní řešení se zakládají na mobilních aplikacích, která počítají s rozšiřujícím se využíváním multifunkčních smartphonů, a jež přinášejí mobilní variantu ke stolním počítačům jako k hlavním přístupovým zařízením.¹⁸²

Mobilní bankovníctví se řadí mezi přímé elektronické bankovníctví, které nabízí uživatelům banky služby vzdáleného bankovníctví skrz webové stránky banky, mobilní webový prohlížeč, SMS bankovníctví či, dnes z těchto forem nejvyužívanější, smartbanking.¹⁸³

Poslední metoda pracující s technologií smartbanking se zakládá na obsluze bankovních produktů pomocí stažené aplikace mobilního bankovníctví, která zprostředkovává obdobné služby jako internetové bankovníctví – zjišťování zůstatku a obratu na účtu, zadávání příkazu k úhradě nebo povolení k inkasu, sjednání výběrů hotovosti na pobočce, zjišťování měnového kurzu, zablokování platební karty

---

¹⁸⁰ Eurostat. *Individuals using the internet for internet banking* [online]. 8 April 2020, Luxembourg [vid. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/ag89sJmlMNa2Bsmr8oV2AA>

¹⁸¹ BAUER, A. *Trusting mobile payment: How the Trust - Factor forms the Mobile Payment Process*. Hamburg: Tredition, 2017. ISBN 978-3-7439-3423-8.

¹⁸² European Central Bank. *Implications of digitalisation in retail payments for the Eurosystem's catalyst role* [online]. Frankfurt am Main, červenec 2019, s. 24 [vid. 2020-04-08]. ISBN 978-92-899-3868-6. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecb_implicationsdigitalisationretailpayments201907~d0a6f7abca.en.pdf

¹⁸³ He, Z. *Rivalry, Market Structure and Innovation: The Case of Mobile Banking* [online]. Journal of Economic Literature. Review of Industrial Organization, zaří 2015, vol. 47, no. 2, pp. 219–242 [vid. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/44735451>

a další bankou poskytované služby.¹⁸⁴ Některé banky zařadily do mobilního bankovníctví možnost placení pomocí QR kódu nebo vyfocení platebních údajů, které nahrazují proces manuálního zadávání čísla účtu, částky, variabilního symbolu a dalších náležitostí. Mobilní bankovníctví přináší uživatelům časovou i finanční úsporu a zprostředkovává odkudkoli kontrolu platebního účtu 24 hodin denně.

4.5. Elektronické peněženky

Elektronické peněženky neboli digitální peněženky, e-peněženky vycházející z původního označení e-wallet, spadají mezi jedny z rozšiřujících se platebních prostředků poskytovaných v elektronické formě, které zajišťují prostřednictvím softwarové aplikace zaznamenávání a předávání dat pro jeden či více platebních účtů probíhajících v reálném čase. Poté, co uživatel načte do elektronické peněženky data o svém platebním, elektronická peněženka předává data obchodníkovi a autorizuje konkrétní platební transakce, čímž obstarává dvoustrannou komunikaci mezi uživatelem a obchodníkem. Elektronické peněženky lze funkčností a smyslem přirovnat k fyzickým peněženkám.¹⁸⁵

Uživatel přes elektronickou peněženku provádí platební transakce v elektronické formě za online nákupy, vstupenky, potraviny, léky a další. V závislosti na akceptování elektronických plateb skrze elektronické peněženky lze elektronické peněženky dělit na *obecně přijímané (general purpose wallets)*, kterými lze platit u všech obchodníků jako v případě ApplePay, GooglePay, SamsungPay, PayPal, a na *obchodní peněženky (business wallets)* s omezenou akceptací pouze u jednoho obchodníka či spolupracujícího řetězce obchodníků, kdy příkladem může být doposud nejrozšířenější mobilní peněženka od společnosti Starbucks, případně peněženky Walmart či Amazon.com.¹⁸⁶

---

¹⁸⁴ POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9. s. 110.

¹⁸⁵ Ali, J. M.; Gopalan, L. V. *E-Wallet Payment: Swot Analysis from Customer Perception* [online]. In: International Journal of Recent Research Aspects, 2018, pp. 155–158 [vid. 2020-04-09]. ISSN 2349-7688. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=asn&AN=130697671&lang=cs&site=ehost-live&scope=site>

¹⁸⁶ LEVITIN, A. J. *Pandora's Digital Box: The Promise and Perils of Digital Wallets* [online]. University of Pennsylvania Law Review, leden 2018, 166(2), pp. 305–376 [vid. 2020-04-09]. ISSN 0041-9907. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=asn&AN=127812895&lang=cs&site=ehost-live&scope=site>

Obecně přijímanými e-peněženkami lze hradit nákup zboží a služeb formou online platební transakce nebo přímo v obchodním místě prostřednictvím platebního terminálu přijímajícího typy platebních karet nahaných do e-penženky. Zároveň tyto elektronické penženky umožňují výběr z bankomatů vybavených snímačem komunikujícím s NFC technologií, na jejíž bázi fungují mobilní elektronické penženky.¹⁸⁷

Další dělení elektronických penženek odráží způsob dobíjení peněžních prostředků. *Otevřené elektronické penženky (open e-wallets)* lze dobíjet z jakýchkoli zdrojů, kterými mohou být například debetní karty či kreditní karty. Otevřené penženky se většinou zároveň řadí mezi obecně přijímané penženky, proto coby otevřené penženky lze uvést penženky ApplePay, GooglePay, SamsungPay, Masterpass či PayPal. Pokud dochází k omezování počtu zdrojů k dobíjení elektronických penženek, označují se penženky jako *částečně otevřené (limited-open e-wallets)*. Poslední z tohoto typu dělení představují *uzavřené penženky (closed e-wallets)* spojené s jediným zdrojem, například konkrétní bankou či značkou, jako poskytovatelem elektronické penženky nepovolující dobíjení peněžních prostředků zvenčí.¹⁸⁸

Třetí forma dělení závisí na tom, zda elektronická penženka zastupuje fyzickou existenci platební karty, která byla nahrazena do aplikace elektronické penženky a s jejímž platebním účtem je e-penženka spojena, nebo zda elektronická penženka funguje na základě dobítí peněžních prostředků na virtuální účet, ze kterého se následně strhávají platby za uskutečněné nákupy zprostředkované různými platebními metodami.¹⁸⁹

Elektronické penženky mohou uživatelům přinášet výhody spojené s rychlejším a jednodušším placením, kdy i v případě drobných či naopak větších platebních transakcí uživateli postačuje mít u sebe mobilní telefon (bez dalšího – penženka není nutná). Elektronická penženka fungující na NFC technologii zpracovává platební transakce rychleji než v případech samotného použití fyzických platebních karet. Neustálou evidencí platebních transakcí e-penženka napomáhá uživateli s vedením záznamů a účetnictvím, také umožňuje převedení těchto dat do specializovaných aplikací zacílených na správu osobních investic (Quicken). Některé elektronické penženky bývají

---

¹⁸⁷ Tamtéž Ali, J. M.; Gopalan, L. V.

¹⁸⁸ LEVITIN, A. J. *Pandora's Digital Box: The Promise and Perils of Digital Wallets* [online]. University of Pennsylvania Law Review, leden 2018, 166(2), pp. 305–376 [vid. 2020-04-09]. ISSN 0041-9907. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=asn&AN=127812895&lang=cs&site=ehost-live&scope=site>

¹⁸⁹ Tamtéž LEVITIN, A. J.

propojovány s věrnostními programy, kdy rovnou zapisují informace bez nutnosti vydávání dalších fyzických věrnostních karet a při úhradě samy započtou získanou věrností odměnu, čímž uživatele zcela odprošťují od dalších úkonů. Obchodníkům elektronické peněženky pomáhají cílit reklamu a slevové akce dle typu uskutečněných platebních transakcí, což mohou někteří uživatelé ocenit a jiným to alespoň přináší snížení počtu neadresovaných obchodních sdělení.¹⁹⁰

4.6. Silné ověření uživatele

Silné ověření uživatele představuje jedno z nejvýznamnějších bezpečnostních opatření zavedených směrnicí PSD2, které si klade za cíl zajistit uživatelům větší bezpečnost při nepřímém placení svým poskytovatelům, nejčastěji prostřednictvím elektronických forem bankovníctví uvedených výše v této kapitole.

Všechny platební služby v elektronické formě mají být poskytovány bezpečně, s využitím technologií způsobilých zajistit bezpečné ověření uživatelů a v co největší možné míře eliminovat četnost vzniku podvodů. Vytvoření bezpečného užívání elektronických plateb má přímou souvislost na garanci ochrany uživatelů a na růst stabilního elektronického obchodního prostředí.¹⁹¹ Silné ověření uživatele představuje bezpečnostní mechanismus, který vede zejména ke změnám v oblasti internetového bankovníctví, plateb platebními kartami online a zadávání platebních příkazů přes internet.

Směrnice PSD2 ve svém článku 4 bodě 30 definuje silné ověření klienta jako *ověření založené na použití dvou nebo více navzájem nezávislých prvků z kategorie znalost, držení a inherence, kdy nesplněním jednoho z nich není ovlivněna spolehlivost ostatních*.¹⁹² Samotným ověřením se rozumí postup, který poskytovateli platebních služeb dovoluje ověřit totožnost uživatele platebních služeb nebo platnost použití konkrétního platebního prostředku, včetně využití osobních bezpečnostních údajů uživatele.¹⁹³

Článek 97 směrnice PSD2 věnující se problematice ověření ukládá členským státům povinnost zavázat poskytovatele platebních služeb uplatňovat silné ověření klienta

---

¹⁹⁰ Tamtéž LEVITIN, A. J.

¹⁹¹ PSD2

¹⁹² Čl. 4 odst. 30 PSD 2

¹⁹³ Čl. 4 odst. 29 PSD 2

v situacích, kdy plátce využívá on-line přístupu ke svému platebnímu účtu, iniciuje elektronickou platební transakci nebo prostřednictvím prostředků komunikace na dálku provede jakýkoli úkon, který by mohl vést k riziku platebního podvodu nebo jiných zneužití.¹⁹⁴ Evropskou právní úpravu silného ověření rozšiřují regulační technické normy týkající se silného ověření uživatele¹⁹⁵, které s účinností od 14. září 2019 zavedly nová pravidla při poskytování internetových plateb.

Požadavek silného ověření klienta ze směrnice PSD2 implementovala Česká republika do části šesté *Bezpečnost v oblasti platebního styku – Silné ověření uživatele* zákona o platebním styku. Vnitrostátní úprava v § 223 požaduje po poskytovateli platební služby použití silného ověření uživatele v případech, kdy plátce:

- a) „přistupuje ke svému platebnímu účtu prostřednictvím internetu,
- b) dává platební příkaz k elektronické platební transakci,
- c) provádí jiný úkon, který je spojen s rizikem podvodu v oblasti platebního styku, zneužitím platebního styku, zneužitím platebního prostředku nebo informací o platebním účtu, nebo
- d) požaduje informace o platebním účtu prostřednictvím poskytovatele služby informování o platebním účtu.“¹⁹⁶

V uvedených případech se vyžaduje silné ověření uživatele bez ohledu na to, zda platbu zadává fyzická či právnická osoba. Druhý odstavec § 223 doplňuje potřebu silného ověření uživatele v situaci dání platebního příkazu nepřimo nebo při dání platebního příkazu prostřednictvím internetu či elektronického zařízení, které lze použít k dálkové komunikaci. Silné ověření uživatele zde obsahuje jednorázové prvky propojující platební transakci s přesnou částkou a konkrétním příjemcem.¹⁹⁷

České vymezení silného ověření uživatele se počtem a kategoriemi prvků shoduje s definicí směrnice PSD2 v článku 4, kdy se pro silné ověření vyžaduje použití

---

¹⁹⁴ Čl. 97 odst. 1 PSD 2

¹⁹⁵ Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/389, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace. In: *Úřední věstník*. L 69, 13.3.2018, p. 23-43. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0389>

¹⁹⁶ § 223 odst. 1 zákona o platebním styku.

¹⁹⁷ Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku k § 223 odst. 2: Sněmovní tisk 1059. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>

alespoň dvou ze tří prvků z různých kategorií, které na sobě musí být nezávislé a překonání jednoho z prvků nesmí vést k ovlivnění spolehlivosti zbývajících prvků. Prvky lze členit do následujících tří kategorií: **znalost** = údaj známý pouze uživateli, **držení** = věc držící ve své moci pouze uživatel, **inherence** = biometrický údaj uživatele představující to, čím uživatel je.¹⁹⁸

Mezi prvek znalosti lze řadit například PIN k platební kartě, přihlašovací heslo do internetového bankovníctví, zabezpečovací gesto z chytrých mobilních telefonů, odpověď na osobní otázku vztahující se k uživateli a další pouze uživateli vyhrazené informace. Oproti tomu ze stanoviska EBA vyplývá, že znalost údajů o platební kartě a bezpečnostní kód CVV/CVC uvedený na plastové platební kartě s datem expirace, stejně jako znalost uživatelského jména nebo e-mailové adresy nenaplňují nadále požadavek znalostního prvku.¹⁹⁹

Majetek uživatele splňující prvek držení nemusí znázorňovat pouze fyzické věci, neboť typické příklady spadající do kategorie držení představují hardwarová zařízení a softwarové aplikace, do kterých náleží mobilní telefony, chytré hodinky, aplikace spojené s ověřeným zařízením a další u poskytovatele platebních služeb registrovaná zařízení. U těchto zařízení se vyžaduje potvrzení držení přijetím nebo vygenerováním jedinečného ověřovacího prvku na registrovaném zařízení, kterým může být push notifikace či již v současnosti široce využívaná SMS zpráva, u níž dle stanoviska EBA prvek držení nepředstavuje samotná SMS zpráva, nýbrž SIM karta propojená s telefonním číslem. Jako další majetkové prvky se uvádějí elektronické podpisy pevně spjaté s konkrétním zařízením uživatele, hardwarový nebo softwarový token, platební karta evidovaná čtečkou karet, karta či zařízení verifikované pomocí QR kódu načteným externí čtečkou a další způsoby, neboť se nejedná o taxativní výčet.²⁰⁰

Dnes stále více využívanou metodou pro autentizaci uživatele právního jednání v bankovníctví zajišťuje biometrika osoby. Pro správné prokázání totožnosti osoby musí biometrický údaj reprezentovat uživatele takového, jaký skutečně je a k tomu umožňovat

---

¹⁹⁸ Čl. 4 odst. 30 PSD2 a § 223 odst. 3 zákona o platebním styku.

¹⁹⁹ The European Banking Authority. *Opinion of the European Banking Authority on the elements of strong customer authentication under PSD2* [online]. EBA-Op-2019-06 ze dne 21. června 2019 [vid. 2020-04-04]. Dostupné také z:

<https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2622242/4bf4e536-69a5-44a5-a685-de42e292ef78/EBA%20Opinion%20on%20SCA%20elements%20under%20PSD2%20.pdf?retry=1>

²⁰⁰ Tamtéž. The European Banking Authority.

načtení osobního prvku prostřednictvím chytrého zařízení – mobilního telefonu, hodinek a jiných. Dle stanoviska EBA mezi přípustné biometrické prvky příkladmo spadá skenování otisku prstu, rozpoznávání hlasu, rozpoznávání obličeje, skenování sítnice a duhovky, dynamika srdečního tepu či rozpoznání geometrie ruky.²⁰¹

V případech elektronického bankovníctví zpravidla nedochází k biometrické autentizaci uživatele prostřednictvím technických prostředků poskytovaných bankami, ale pomocí vestavěných nástrojů v zařízeních, jimiž disponují uživatelé - v poslední době velmi rozšiřované čtečky otisku prstů – Touch ID a rozpoznávání obličeje skrze Face ID. Využití přímo vestavěných nástrojů zajišťuje uživatelům lepší komfort spočívající v jednodušší obslužnosti pouze jednoho zařízení a zároveň přinášející větší bezpečnosti díky eliminování množství kopií biometrických vzorků. Vestavěnost přináší výhody i poskytovatelům platebních služeb, kteří nemusejí nést riziko odpovědnosti při případné ztrátě biometrických dat.

Naopak negativní hrozbu při spoléhání na ověření pravosti biometrických údajů v cizím zařízení (z pohledu poskytovatele platebních služeb) způsobuje možnost uživatelů nahrát větší množství biometrických údajů, které nemusejí patřit přímo uživateli. V takovém případě uživatel třetí osobě zpřístupňuje využívání elektronického bankovníctví, čemuž poskytovatel platebních služeb může obtížně zabránit. Pokud uživatel popře autorizaci platební transakce, poskytovatel platebních služeb se kvůli špatné průkaznosti uživatelových biometrických údajů dostává do nepříjemné situace.²⁰²

Úpravu silného ověření uživatele hodnotím jako poměrně obecně pojatou, která dává velký prostor k reagování na v budoucnu vznikající inovace platebního styku. To jde ale bohužel ruku v ruce s relativně nejasným výkladem, kdy během aplikování této regulace musí docházet ze strany poskytovatelů platebních služeb k pokládání konkrétních a praktických dotazů, na něž není aktuální úprava silného ověření uživatele schopna odpovědět.

Považuji za pochopitelné, pokud se poskytovatelé platebních služeb budou snažit vynalézat co nejjednodušší způsoby splňující požadavky silného ověření uživatele se současným nezátěžováním procesu provádění elektronických plateb,

---

²⁰¹ Tamtéž.

²⁰² TOMÍŠEK, J. *Právní jednání biometrickými prostředky v elektronickém bankovníctví*. [online]. Právní rozhledy. 2018, č. 5, s. 160-167. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>

který by v opačném případě mohl vést k odrazování klientů od uskutečňování těchto platebních transakcí. Doufám, že se v praxi podaří nalézt rovnováhu mezi dostatečnou úrovní zabezpečení prováděných platebních transakcí a vzrůstající tendencí technologického zlepšování.

Závěr

Cíl této práce představovalo především popsání právní regulace v oblasti platebního styku doplněné o vlastní hodnocení a s tím, pro lepší kontext, spojené seznámení se s historickým vývojem platebního styku na území České republiky. V hlavní části práce jsem se zaměřila především na představení právní úpravy peněžních prostředků a na přiblížení s peněžními prostředky souvisejícího užívání moderních platebních prostředků v podobě platebních karet, bezhotovostních plateb, platformy internetového bankovníctví, mobilního bankovníctví a elektronických peněženek. Práce by měla sloužit jako určitý úvod ke zmapovaným oblastem platebního styku, na které by bylo možné dále navazovat.

Pro naplnění stanoveného cíle byla primárně zkoumána právní úprava zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku, který nabyl účinnosti relativně nedávno dne 13. ledna 2018 a prostřednictvím kterého se implementovala Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, označovaná PSD 2. Důležitost směrnice PSD 2 spočívá zejména v její snaze zaplnit mezery v do té doby platné právní úpravě, připravit právní rámec zemí Evropské unie na nově vznikající inovační řešení v oblasti finančních služeb a v té souvislosti zvýšit požadavky na bezpečnost platebních služeb jako takových. Zpřístupnění přeshraničního obchodu v rámci Evropské unie a posílení hospodářské soutěže v oblasti finančních služeb se stalo hlavním cílem protínajícím úpravu směrnice PSD 2.

Před hodnocením aktuálního vývoje v oblasti poskytování platebních prostředků, bych ráda vyzdvihla důležitost peněžních prostředků samotných, jež jsou reprezentovány bankovkami a mincemi, bezhotovostními peněžními prostředky a elektronickými penězi, jejichž existence se přímo promítá při užívání platebních prostředků. Z obecně uznávané definice peněz by peněžní prostředky měly zajišťovat tři základní funkce – měly by být prostředkem směny umožňujícím uskutečňování obchodních transakcí, účetní jednotkou zprostředkovávající vyjádření různých hodnot statků skrze peněžní jednotku a uchovatelem hodnoty reprezentujícím schopnost přenést hodnotu peněz do budoucna, jenž se odvíjí od důvěry ekonomických subjektů v peněžní prostředky.

Pokud se podíváme na význam hotovostních peněz, které pomáhaly utvářet ekonomiky světa po staletí, stále z pohledu některých uživatelů patří mezi nezbytnou

součástí bankovníctví. Tito uživatelé si s nimi poji výhody, které bezhotovostní formy peněžních prostředků nemohou nikdy přinést. Jednu z nejvíce skloňovaných předností hotovosti naplňuje anonymita, která spočívá v nedohledatelnosti hotovostní platby prováděné napřímo bez zprostředkování třetí stranou, finanční institucí. Technologická nenáročnost, kterou nepodmiňuje požadavek dobře fungující digitální infrastruktury, zajišťuje uživatelsky snadné používání bez potřeby vlastnit platební kartu, mobilní telefon či jiné elektronické zařízení. Psychologické ovlivnění reálné existence a hmatatelnosti hotovosti doprovázené vlastním pocitem kontroly může, společně s výše uvedenými výhodami, zapříčinit důvod stálé existence hotovostního platebního styku.

Dematerializovanou formu peněz představují bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze, které mohou být v některých případech od sebe těžko rozeznatelné. Elektronické peníze jako nejnovější peněžní prostředky se oproti bezhotovostním peněžním prostředkům liší způsobem jejich vydání, který závisí právě na přijetí jiného peněžního prostředku v hodnotě rovnající se následně jmenovité hodnotě budoucích elektronických peněz. U samotného podmíněného přijetí jiných peněžních prostředků se nejedná o vklad, čímž instituce elektronických peněz neporušují zákaz přijímání vkladů od veřejnosti vyhrazený pouze držitelům bankovní licence. V možnosti kdykoli vyměnit elektronické peníze zpět na hotovost nebo na bezhotovostní peněžní prostředky se promítá další rozdíl a typický znak elektronických peněz.

Kromě odlišení od bezhotovostních peněžních prostředků jsem považovala za důležité upozornit na rozdílnost elektronických peněz a virtuální „měny“, které bývají zaměňovány nejen používáním, ale také označováním. Ačkoli právní regulace virtuální měny je minimální, a to při její anonymitě užití není ideální, z vymezení elektronických peněz vyplývají odlišnosti. Virtuální měna na rozdíl od elektronických peněz není pohledávkou, nespadá pod úpravu zákona o platebním styku, protože zároveň nepředstavuje plnohodnotnou národní měnu, která by se řadila do právním řádem vymezené kategorie peněžních prostředků.

Bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze bývají promítány do moderních forem platebních prostředků, u kterých jsem zaměřila pozornost na úpravu a fungování platebních karet, internetového bankovníctví, mobilního bankovníctví a elektronických peněženek. Směrnice PSD 2, jež si kladla za cíl připravit úpravu na moderní formy finančních služeb, reguluje způsob placení prostřednictvím mobilních a internetových aplikací. Ty na rozdíl od běžných bankovních převodů umožňují online

informování o dostatečné výši peněžních prostředků a zrychlují proces provádění platebních transakcí.

Právě tyto finanční technologie označované jako FinTech, přinášející technologická finanční řešení, zvládají rychle reagovat na potřeby uživatelů, které odrážejí v nových inovativních technologiích, jimiž ovlivňují moderní prostředí online bankovníctví. FinTech navyšuje konkurenci poskytovatelů finančních služeb, kteří v důsledku motivace za získáním většího počtu klientů zkvalitňují, zlevňují a inovují své služby. Důvod pro přípravu právního rámce využívání finančních technologií je podložen rostoucím množstvím investic alokovaných společnostmi do FinTech oblasti. V roce 2018 se více než zdvojnásobil objem světových investic do finančních technologií z 50,8 miliard dolarů za rok 2017 na celkových 111,8 miliard dolarů, z nichž v Evropě byly provedeny investice v rozsahu 34,2 miliard dolarů.²⁰³

Na inovativní formy finančních služeb navazuje otázka jejich zabezpečení, na kterou směrnice PSD 2 reaguje zavedením povinnosti silného ověření uživatele při nepřímých platbách prováděných pomocí online forem bankovníctví. Skrze povinnost silného ověření se dostává do popředí tematika využívání biometrických údajů osob, ve které vidím velký potenciál pro další rozšiřování v oblasti zabezpečování platebních služeb. Právě v problematice bezpečnosti finančních služeb spatřuji navazující téma pro rozpracování této práce, kterému bych se věnovala společně s prohloubením informací nyní řešených částí platebního styku.

---

²⁰³ KPMG International Cooperative. *The Pulse of Fintech 2018: Biannual global analysis on investment in fintech* [online]. 13. února 2019, s. 75 [vid. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/02/the-pulse-of-fintech-2018.pdf>

Seznam použitých zdrojů

1. Knižní publikace a komentáře

- BABCÁK, V. *Finančné právo na Slovensku a v Európskej Únii*. Bratislava: Eurokódex, 2012. ISBN 978-80-89447-86-2.
- BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M; KOTÁB, P; MARKOVÁ, H. a kol. *Finanční právo*. 6., upr. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012. Beckovy právnické učebnice. ISBN 978-80-246-2870-7.
- BERAN, J.; DOLEŽALOVÁ, D.; STRNADEL, A.; ŠTĚPÁNOVÁ, A. *Zákon o platebním styku:komentář*. Praha: C. H. Beck, 2011. Beckovy malé komentáře. ISBN 978-80-7400-369-1
- BAUER, A. *Trusting mobile payment: How the Trust - Factor forms the Mobile Payment Process*. Hamburg: Tredition, 2017. ISBN 978-3-7439-3423-8.
- ELIÁŠ, K. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-922-2.
- GIMIGLIANO, G. *Bitcoin and mobile payments: constructing a European Union framework*. London: Palgrave Macmillan, 2016. ISBN 978-1-137-57512-8.
- GRÚŇ, L. *Peníze a právo*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2009. ISBN 978-80-244-2337-1.
- HOLMAN, R. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. Praha C. H. Beck, 2018. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-541-1.
- HENDRYCH, D. a kol. *Právnický slovník*. 3. rozšířené vydání. V Praze: C. H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1.
- HULMÁK, M. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014):komentář*. Praha: C. H. Beck, 2014. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-287-8.
- JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3893-2.

- JUŘÍK, P. *Platební karty: ilustrovaná historie placení*. Praha: Libri, 2012. ISBN 978-80-7277-498-2.
- JUŘÍK, P. *Svět platebních a identifikačních karet*. 2. přeprac. vyd. Praha: Grada, 2001. ISBN 80-247-0195-2.
- KANTNEROVÁ, L. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. Praha C. H. Beck, 2016. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4.
- KINDL, M.; ROZEHNAL, A. a kol. *Občanský zákoník: praktický komentář*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-742-9.
- KUNERT, J; NOVOTNÝ, J. *Centrální bankovníctví v českých zemích*. Praha: Česká národní banka, 2008. ISBN 978-80-87225-06-6.
- KYNCL, L; TÝČ, V. *Regulace finančních služeb online v Evropské unii: reader*. Brno: Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6184-2.
- LEE, D; DENG, R. *Handbook of blockchain, digital finance, and inclusion*. London: Academic Press, 2018. ISBN 978-0-12-810441-5.
- LIŠKA, P; ELEK, Š; MAREK, K. *Bankovní obchody*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-510-8.
- LIŠKA, P. *Účet, jednorázový vklad, akreditiv a inkaso v občanském zákoníku*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-722-5.
- MÁČE, M, *Platební styk: klasický a elektronický*. Praha: Grada, 2006. Osobní a rodinné finance. ISBN 80-247-1725-5.
- MARTINÁK, T. *Bezhotovostní peníze versus elektronické peníze*. Olomouc: Iuridicum Olomoucense, o.p.s., 2015, ISBN 978-80-87382-74-5.
- MEJSTRÍK, M; PEČENÁ, M; TEPLÝ, P. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.
- MORRIS, S. *Financial services regulation in practice*. Oxford, United Kingdom: Oxford University Press, 2016. ISBN 978-0-19-968875-3.
- PAOUŠKOVÁ, Z., ŘEZNÍČKOVÁ, K., HOBZA, M., KOHAJDA, M., SEJKORA, T. a ZRŮST, L. *Peníze v právu a ekonomice*. Olomouc: Iuridicum

Olomoucense, o.p.s. ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci, 2015. ISBN 978-80-87382-70-7

- POLOUČEK, S. *Bankovníctví*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-491-9.
- POLOUČEK, S. *Peníze, banky, finanční trhy*. Praha C. H. Beck, 2009. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-152-9
- PŘÁDKA, M.; KALA, J. *Elektronické bankovníctví: rady a tipy*. Praha: Computer Press, 2000. ISBN 80-7226-328-5.
- SAMUELSON, P. A., NORDHAUS, W. D. *Ekonomie*. 8. vydání. Přeložil Martin GREGOR. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 978-80-205-0590-3.
- SCHATT, D. *Virtual banking: a guide to innovation and partnering*. Hoboken, New Jersey: Willey, 2014. ISBN 9781118742471.
- SCHLOSSBERGER, O. *Platební služby*. Praha: Management Press, 2012. 978-80-7478-510-8.
- SCHLOSSBERGER, O; HOZÁK, L. *Elektronické platební prostředky*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2005. ISBN 80-7265-073-4.
- SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 2. rozšířené a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-720-7.
- TKÁČOVÁ, D.; BELÁS, J.; HORVÁTOVÁ, E; aj. *Finančné trhy a bankovníctvo*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. ISBN 978-80-7552-528-4.
- TVRDÝ, J., VAVRUŠKOVÁ, A. *Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu*. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2018, ISBN 978-80-7400-688-3.
- VENCOVSKÝ, F. *Dějiny bankovníctví v českých zemích*. Praha: Bankovní institut, 1999. ISBN 80-7265-030-0.
- VONDRÁČKOVÁ, P. *Kontrola nad finanční činností: Control of financial activities*. Praha, Právnická fakulta, 2015. ISBN 978-80-87975-40-4.

- WALKER, G.; PURVES, R.; BLAIR, M. *Financial services law*. Fourth edition. New York, NY: Oxford university Press, 2018. ISBN 978-0-19-879380-9.
- *Zákon o České národní bance: Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-622-8.

2. Právní předpisy ČR

- Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. In: *Sbírka zákonů*. 13. listopadu 2017. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 3. února 2012. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. In: *Sbírka zákonů*. 20. ledna 1992. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance. In: *Sbírka zákonů*. 27. dubna 2011. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 253/2008 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu. In: *Sbírka zákonů*. 8. července 2008. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti. In: *Sbírka zákonů*. 30. dubna 2004. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 17. prosince 1992. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 277/2013 Sb., o směnářské činnosti. In: *Sbírka zákonů*. 21. srpna 2013. ISSN 1211-1244.
- Zákon č. 31/1950 Sb., o státní bance československé. In: *Sbírka zákonů republiky Československé*. 9. března 1950.
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. In: *Sbírka zákonů*. 18. prosince 1992. ISSN 1211-1244.

- Ústavní zákon ČNR č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů*. 16. prosince 1992. ISSN 1211-1244.
- Vyhláška č. 63/1993 Sb., České národní banky o vydání bankovek po 200 Kč.
- Vyhláška č. 85/1966 Sb., o platebním styku a zúčtování na účtech organizací, vydaná dne 24. listopadu 1966.

3. Důvodové zprávy

- Vláda: Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona o platebním styku: Sněmovní tisk 1059. In: *Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky* [online]. 2017. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/12/12/00121274.pdf>
- Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, č. 89/2012 Dz. [online]. 2012. In: *Občanský zákoník*. Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>
- Důvodová zpráva k zákonu č. Zákon, kterým se mění zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů, ve znění pozdějších předpisů, a kterým se zrušuje zákon č. 76/1976 Sb., o ražbě československých dukátů. Dostupná na www.beck-online.cz.

4. Právní předpisy EU

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/92/EU ze dne 23. července 2014 o porovnatelnosti poplatků souvisejících s platebními účty, změně platebního účtu a přístupu k platebním účtům se základními prvky
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/110/ES ze dne 16. září 2009 o přístupu k činnosti institucí elektronických peněz, o jejím výkonu a o

obezřetnostním dohledu nad touto činností, o změně směrnic 2005/60/ES a 2006/48/ES a o zrušení směrnice 2000/46/ES

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2018/389, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366, pokud jde o regulační technické normy týkající se silného ověření klienta a společných a bezpečných otevřených standardů komunikace. In: *Úřední věstník*. L 69, 13.3.2018, p. 23-43. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32018R0389>

5. Oficiální dokumenty a judikatura

- Česká národní banka. *Pravidla platebního systému CERTIS* [online]. Verze 10. 1. června 2019 [vid. 2019-10-15]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/platebni-styk/.galleries/certis/download/pravidla_CERTIS.pdf
- The European Banking Authority. *Opinion of the European Banking Authority on the elements of strong customer authentication under PSD2* [online]. EBA-Op-2019-06 ze dne 21. června 2019 [vid. 2020-04-04]. Dostupné také z: <https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2622242/4bf4e536-69a5-44a5-a685-de42e292ef78/EBA%20Opinion%20on%20SCA%20elements%20under%20PSD2%20.pdf?retry=1>
- European Central Bank. *Card Payments in Europe – a renewed focus on SEPA for cards* [online]. Frankfurt am Main, 2014, s. 80 [vid. 2020-04-01]. ISBN 978-92-899-1363-8. Dostupné z: https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/cardpaymineu_renfoconsepaforcards201404en.pdf
- European Central Bank. *Implications of digitalisation in retail payments for the Eurosystem's catalyst role* [online]. Frankfurt am Main, červenec 2019, s.

- 24 [vid. 2020-04-08]. ISBN 978-92-899-3868-6. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/ecb.implicationsdigitalisationretailpayments201907~d0a6f7abca.en.pdf>
- European Central Bank. *Statistical Data Warehouse – Payments Statistics* [online]. [vid. 2020-04-01]. Dostupné z: <https://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=1000001520>
  - European Central Bank. *Virtual Currency Schemes* [online]. Frankfurt am Main, 2012, s. 53 [vid. 2020-03-10]. ISBN 978-92-899-0862-7. Dostupné z: <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/virtualcurrencyschemes201210en.pdf>
  - European Payments Council. *Contactless: A convenient way to pay* [online]. Brussels, 2016-09-02, s. 2 [vid. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www.europeanpaymentscouncil.eu/sites/default/files/KB/files/EN_contactless_leaflet.pdf
  - Eurostat. *Individuals using the internet for internet banking* [online]. 8 April 2020, Luxembourg [vid. 2020-04-09]. Dostupné z: <https://data.europa.eu/euodp/en/data/dataset/ag89sJmlMNa2Bsmr8oV2AA>
  - Evropská komise. *Zelená kniha: Na cestě k integrovanému evropskému trhu plateb prováděných kartou, přes internet a pomocí mobilního telefonu* [online]. 11. ledna 2012, s. 26 [vid. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2011/CS/1-2011-941-CS-F1-1.Pdf>
  - International Standards and Conformity Assessment for all electrical, electronic and related technologies: *ISO/IEC 7810:2019 Identification cards - Physical characteristics* [online]. In: Geneva, Switzerland, 2019 [vid. 2020-03-19]. Dostupné z: <https://webstore.iec.ch/publication/66300>
  - Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014 sp. zn. 21 Cdo 884/2013
  - Vláda: Veřejná konzultace MF – Blockchain, virtuální měny a aktiva [online]. In: Právní rozhledy. 2018. č. 23-24, s. III [vid. 2020-03-09]. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz/>

6. Elektronické zdroje

- Ali, J. M.; Gopalan, L. V. *E-Wallet Payment: Swot Analysis from Customer Perception* [online]. In: International Journal of Recent Research Aspects, 2018, pp. 155–158 [vid. 2020-04-09]. ISSN 2349-7688. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip.shib&db=asn&AN=130697671&lang=cs&site=ehost-live&scope=site>
- Arnaboldi, F.; Claeys, P. *Internet Banking in Europe: a comparative analysis* [online]. In: Research Institute of Applied Economics 2008, University of Barcelona. Barcelona, 2008 [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: http://www.ub.edu/irea/working_papers/2008/200811.pdf
- Banky.cz. *Kreditní karta v sobě skrývá nástrahy i spoustu výhod. Podívejte se, komu se vyplatí* [online]. Top-in.cz, 13. 11. 2019 [vid. 2020-03-31]. ISSN 2464-4579. Dostupné z: <https://www.banky.cz/clanky/kreditni-karta-v-sobe-skriva-nastrahy-i-spoustu-vyhod-podivejte-se-komu-se-vyplati/>
- Česká bankovní asociace: *Slovníček pojmů: Platební karta* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://cbaonline.cz/platebni-karta>
- Česká národní banka. *Automatizace platebního styku a ABO 1970-1989*. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-15]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/automatizace_platebniho_styku_a_abo/index.html
- Česká národní banka. *Mezipobočkový platební styk v SBČS 1952-1960*. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-12]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/mezipobockovy_platebni_styk_v_sbcs/index.html
- Česká národní banka. *Okruhový platební styk v SBČS*. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-12]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/okruhovy_platebni_styk_v_sbcs/index.html

- Česká národní banka. Platební styk během II. světové války a těsně po ní. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/platebni_styk_behem_ii_svetove_valky_a_tesne_po_ni/index.html
- Česká národní banka. Vybrané právní předpisy k emisi peněz a ochraně platidel. In: *Bankovky a mince* [online]. 2003-2019 [vid. 2019-11-10]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/bankovky-a-mince/pravni-predpisy/>
- Česká národní banka. Vývoj platebního styku do roku 1939. In: *Historie ČNB* [online]. 2003-2018 [vid. 2018-08-10]. Dostupné z: http://www.historie.cnb.cz/cs/bezhotovostni_platebni_styk/vyvoj_platebniho_styku_do_roku_1939/index.html
- ČSÚ [Český statistický úřad]. *Vybrané demografické údaje (1989-2018)* [tabulka]. In: *Česká republika od roku 1989 v číslech* 12. 12. 2019 [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/10180/91917748/32018119_0101.pdf/0644d54b-c584-4a0f-8257-487066abfac1?version=1.0
- Deloitte. *FinTech v ČR i ve světě: Vliv nových technologií na finanční sektor* [online]. Listopad 2018, s. 20 [vid. 2020-04-03]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/financial-services/FinTech_v_CR_i_ve_svete_v2.pdf
- GROEN, W.; KILHOFFER, Z.; MUSMECI, R. *The Future of EU ATM Markets: Impacts of digitalisation and pricing policies on business models* [online]. Centre for European Policy Studies, Brussels: 2018, s. 135 [vid. 2020-04-03]. ISBN 978-94-6138-700-4. Dostupné z: https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2018/10/20181005_FutureofATM_0.pdf
- He, Z. Rivalry, Market Structure and Innovation: *The Case of Mobile Banking* [online]. Journal of Economic Literature. Review of Industrial Organization, zaří 2015, vol. 47, no. 2, pp. 219–242 [vid. 2020-04-08]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/44735451>
- KLUFA, F. *Elektronické platební prostředky: jak se vyhnout rizikům* [online]. Praha: Sdružení českých spotřebitelů, 2013. Průvodce spotřebitele, s. 11 [vid. 2020-04-04]. ISBN 978-80-87719-07-7. Dostupné z:

[https://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitele/89-
elektronicke-platebni-prostredky-jak-se-vyhnut-rizikum.pdf](https://www.konzument.cz/users/publications/1-pruvodce-spotrebitele/89-
elektronicke-platebni-prostredky-jak-se-vyhnut-rizikum.pdf)

- KPMG International Cooperative. *The Pulse of Fintech 2018: Biannual global analysis on investment in fintech* [online]. 13. února 2019, s. 75 [vid. 2020-04-12]. Dostupné z: <https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/xx/pdf/2019/02/the-pulse-of-fintech-2018.pdf>
- LEVITIN, A. J. *Pandora's Digital Box: The Promise and Perils of Digital Wallets* [online]. University of Pennsylvania Law Review, leden 2018, 166(2), pp. 305–376 [vid. 2020-04-09]. ISSN 0041-9907. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com.ezproxy.is.cuni.cz/login.aspx?direct=true&AuthType=ip,shib&db=asn&AN=127812895&lang=cs&site=ehost-live&scope=site>
- LIŠKA, Petr. Právní úprava účtu v novém občanském zákoníku. [online]. 2013. In: *Právní rozhledy*, č. 11, s. 401-406 [vid. 2019-10-25]. Dostupné z <https://www.beck-online.cz/>
- Sdružení pro bankovní karty: *Statistiky: Historie od roku 1989* [tabulka]. [vid. 2020-03-30]. Dostupné z: http://statistiky.cardzone.cz/download/historie_od_1989.pdf
- Sdružení pro bankovní karty: *Slovník oblast platebních karet: Platební karta* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: http://www.bankovnikarty.cz/pages/czech/slovník_platebni_karty.html
- SINGER, M. *Bezpečnost internetových plateb a virtuální „měny“ z pohledu ČNB*. In: Fórum Zlaté koruny [online]. Česká národní banka, 21. dubna 2015, s. 7 [vid. 2020-03-10]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/export/sites/cnb/cs/verejnost/.galleries/pro_media/konference_projevy/vystoupeni_projevy/download/singer_20150421_zlata_koruna.pdf
- *The Near Field Communication Forum: About the Technology* [online]. [vid. 2020-03-27]. Dostupné z: <https://nfc-forum.org/what-is-nfc/about-the-technology/>

- TOMÍŠEK, J. *Právní jednání biometrickými prostředky v elektronickém bankovníctví* [online]. *Právní rozhledy*. 2018, č. 5, s. 160-167. Dostupné z: <https://www.beck-online.cz>
- UKEssays. *Analysis Of Internet Banking* [online]. Listopad 2018, UK [vid. 2020-04-07]. Dostupné z: <https://www.ukessays.com/essays/marketing/advantages-and-disadvantages-of-internet-banking-marketing-essay.php>
- VYCHODIL, J. *Princip a zabezpečení platebních karet*. In: *Elektrorevenue* [online]. 2015, 17(3), s. 60-64 [vid. 2020-04-03]. ISSN 1213-1539. Dostupné z: <http://www.elektrorevue.cz/cz/download/princip-a-zabezpeceni-platebnich-karet-1-1-1/>

Seznam použitých zkratk

ABO	Automatizace bankovních operací
CERTIS	Czech Express Real Time Interbank Gross Settlement Systém
ČNB	Česká národní banka
EU28	Všechny současné členské státy Evropské unie
Občanský zákoník	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění
Zákon o platebním styku	Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, v platném znění
Poskytovatelé platebních služeb	Osoby oprávněné poskytovat platební služby ve smyslu § 5 zákona o platebním styku
PSD 1	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/64/ES ze dne 13. listopadu 2007 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 97/7/ES, 2002/65/ES, 2005/60/ES a 2006/48/ES a zrušuje směrnice 97/5/ES
PSD 2	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES
ZČNB	Zákon č. 6/1993 Sb., o České národní bance, v platném znění

Abstrakt

Právní regulace platebního styku

Diplomová práce se zabývá tematikou právní regulace platebního styku, která v dnešní době představuje nepostradatelnou součást ekonomického života každého z nás. Právě správně nastavené podmínky fungování platebního styku zajišťují a přímo ovlivňují efektivitu prováděné směny, ať již na vnitrostátní nebo mezinárodní úrovni, či v hotovostní nebo bezhotovostní formě. Nejen z důvodu důležitosti směny, je v práci věnována hlavní pozornost úpravě peněžních prostředků, jakožto bankovek a mincí, bezhotovostních peněžních prostředků a elektronických peněz.

Práce cílí na představení právní úpravy peněžních prostředků a na s nimi související užívání moderních platebních prostředků – platebních karet, internetového bankovníctví, mobilního bankovníctví či elektronických peněženek. Pro dosažení vymezeného cíle práce vykládá předmětnou úpravu zákona č. 370/2017 Sb., o platebním styku a směrnice PSD2 v kontextu dalších právních předpisů a pravidel finančního trhu.

Práce se dělí do čtyř kapitol, které do předmětné problematiky uvozuje úvod, a jejíž následné výstupy shrnuje závěr. První kapitola seznamuje čtenáře s vymezením platebního styku, jeho historickým vývojem na území České republiky a jeho typologií dle základních rozlišovacích znaků. Druhá kapitola přibližuje významné instituty objevující se napříč platebním stykem. Ve třetí kapitole jsou upraveny jednotlivé peněžní prostředky, na které ve čtvrté kapitole volně navazují vybrané elektronické formy platebních prostředků společně s aktuální problematikou silného ověření uživatele. Obsahové pojetí práce věnuje pozornost popisu a analýze vybraným oblastem platebního styku. Všechny části práce vyplývají především z platné právní úpravy platebního styku.

Klíčová slova: peněžní prostředky, elektronické platební prostředky, silné ověření uživatele

Abstract

Legal regulation of payments

The thesis deals with the topic of legal regulation of the payment transactions, which is an indispensable part of the economic life of each of us today. The right setting of the operation of the payment system ensures and directly influences the efficiency of economic exchange, whether at the national or international level, in cash or non-cash forms. Not only because of the importance of economic exchange, the thesis pays the main attention to the regulation of funds, i.e. of banknotes and coins, scriptural money as well as electronic money.

The thesis aims to introduce the legal regulation of funds and the related use of modern electronic payment instruments, such as payment cards, internet banking, mobile banking and electronic wallets. In order to achieve the defined objective, the thesis discusses the amendment to Act No. 370/2017 Coll., On Payments, and the PSD2 Directive in the context of other legal regulations and financial market rules.

The thesis is divided into four chapters that present the issues in question and whose subsequent outputs are summarized in the conclusion. The first chapter acquaints the reader with the definition of the payments, its historical development in the Czech Republic and its typology according to the basic distinguishing features. The second chapter highlights significant institutions emerging across the payments. The third chapter lists individual funds and the fourth chapter outlines selected electronic payment instrument as well as the current issues of strong customer authentication. Content concept of this thesis focuses on description and analysis of payments regulation. The core structure of all parts is therefore focused mainly on the form of legal regulation of payments in effect.

Keywords: funds, electronic payment instrument, strong customer authentication